

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΤΟΜΕΣ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ - ΠΑΙΔΕΙΑ - ΠΑΤΡΙΔΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Χριστόδ. Γ. Κωνσταντόπουλος, αρχιμ.: "Ηγέρθη ὁ Κύριος ὄντως"	111
(†) Επιφάν. Ι. Θεοδωρόπουλος, αρχιμ.: Διατί ἀπεκυλίσθη ὁ λίθος	
ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου;	116
(†) Γ. Βερίτης: Τα Πασχαλινά Διηγήματα του Αλ. Παπαδιαμάντη	120
Γ. Μπαμπινιώτης: Μήνυμα για τον εορτασμό της 25ης Μαρτίου	128
Ελισ. Φωτοπούλου: Ηρωίδες και ήρωες στον Μακεδονικό Αγώνα	130
Ευστ. Μπάστας: Το Πάσχα της θεία-Μέλπωσ (Διήγημα)	132
Θέσεις και Προβληματισμοί: Το θαύμα -	
Πασχαλινές εξορμήσεις - "Αδιάβαστοι" οι έλληνες γονεείς -	
Αφελληνισμός του λαού	140

«ὄν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος
ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων» (Ψαλμ. μα΄, 2)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΤΟΜΕΣ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ - ΠΑΙΔΕΙΑ - ΠΑΤΡΙΔΑ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ – ΕΚΔΟΤΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ «ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ»
ΣΥΛΛΟΓΟΥ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ»

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

Χρυστ. Γ. Κωνσταντόπουλος
Συντάσσεται από επιτροπή

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

1) ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ «ΑΠ. ΠΑΥΛΟΣ»

ΙΣΘΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ, Τ.Κ. 20100

Τηλ.: 27410-29663 & 6932-659820

FAX: 27410-75727 www.apostolospavlos.gr

2) ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ»

ΓΕΛΩΝΟΣ 9, Τ.Κ. 11521 ΑΘΗΝΑ

Τηλ.: 210-6443294

Τύποις: Paper Graph

Ετήσια εισφορά 15 ευρώ

Συνδρομές υποστηρικτών γίνονται δεκτές.

(ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α΄ 1989 – 1998, τ. 100)

ΕΤΟΣ 4ο - ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β΄ • ΤΕΥΧΟΣ 29ο (129ο) • ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2012

Από το σταυρώσιμο Πάσχα

Προσέξτε την εικόνα. Παρουσιάζει έναν πελεκά-
νο ο οποίος ραμφίζει (σχίζει) την πλευρά του για να
ποτίσει και να γιατρέψει με το αίμα του τα ετοιμο-
θάνατα νεογνά του. Μας θυμίζει την άπειρη αγάπη
του Χριστού, ο Οποίος θυσιάστηκε για τον καθένα
μας ξεχωριστά. Στην ι. Ακολουθία του Επιταφίου
αποδίδεται νοηματικά με το υπέροχο εγκώμιο:

«Ὡσπερ πελεκάν τετρωμένος τήν πλευράν σου,
Λόγε, σούς θανόντας παῖδας ἐζώσας, ἐπιστάξας
ζωτικούς αὐτοῖς κρουνοὺς.»

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΤΟΜΕΣ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ - ΠΑΙΔΕΙΑ - ΠΑΤΡΙΔΑ

ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑ

«Ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως»

τοῦ Ἀρχιμ. Χριστοδούλου Γ. Κωνσταντινοπούλου

Τό γεγονός τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου διαποτίζει ὁλόκληρη τήν ἱστορία τοῦ Χριστιανισμοῦ. Αὐτό ὑπῆρξε ἐξ ἀρχῆς ἡ βάση τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος. Οἱ Ἀπόστολοι εἶναι καί ἐξοχὴν οἱ «μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεως». Ἡ πίστη στήν Ἀνάστασή Του ἀναπτέρωσε καί χαλύβδωσε τό φρόνημά τους. Μέ αὐτή τήν πίστη καί ἡ Ἐκκλησία τῶν μαρτύρων τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων πάλευε καί θηριομαχοῦσε. Καί ἐφόσον ὁ Ἀρχηγός τῆς ἀνέστη, «πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν», θά ἐόρταζε καί αὐτή, ἰδιαίτερα μετά τοὺς διωγμούς τῆς, τήν θριαμβευτική νίκη τῆς. Οἱ μαθητές τοῦ Χριστοῦ, ἐκεῖνοι πού πρῶτοι «εἶδαν καί ἐπίστευσαν» ὅτι «ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως» (Λουκ.

κδ', 34), βεβαίωσαν καί τοὺς ἄλλους συμμαθητές τους πὼς ἡ Ἀνάσταση δέν ἦταν πλάσμα φαντασίας, ἀλλὰ χειροπιαστό γεγονός. Ἔτσι μποροῦσε ὅλη ἡ ἐκλογάδα νά ἐπαναλαμβάνει γιά τό μοναδικό γεγονός τό: «ὁ ἀκηκόαμεν, ὁ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὁ ἐθεασάμεθα καί αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν» (Α' Ἰωάν. α', 1). Γιά ὅλους τοὺς μαθητές ἡ Ἀνάσταση ἀποτελοῦσε τήν ἀτράνταχτη ἐπιβεβαίωση τῆς θεότητας τοῦ Διδασκάλου καί τήν βαθιά πεποίθησή τους στό μέγιστο Θαῦμα πού ἐπισφραγίστηκε καί μέ τό μαρτυρικό τους θάνατο. Γι' αὐτό καί ἐνιωθάν ὡς ἐπιτακτικό χρέος νά δι-ακηρύσσουν συνεχῶς: «οὐ δυνάμεθα ἡμεῖς ἅ εἶδομεν καί ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν» (Πράξ. ι, 20).

Γύρω από τόν «κενό τάφο» διεξήχθη (καί εξακολουθεῖ νά διεξάγεται) ἡ μεγαλύτερη μάχη διά μέσου τῶν αἰώνων μεταξύ πίστεως καί ἀπιστίας. Τά ἑκατομμύρια, βέβαια, τῶν πιστῶν στήν Ἀνάσταση εἶναι πάμπολλα. Δέν λείπουν, ὁμως, καί ἐκεῖνοι πού ἀρνοῦνται τό μέγα γεγονός τῆς Ἀναστάσεως. Ἕνα μέρος αὐτῶν τῶν ἀρνητῶν ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ Χριστός δέν εἶχε πεθάνει ἐπάνω στό σταυρό, ἀλλά, ἀφοῦ λιποθύμησε, περιῆλθε σέ βαθύ λήθαργο. Καί ἡ δροσερότητα τοῦ τάφου Τόν ἀνακάλεσε ἀπό τή λιποθυμία (;). Ἄλλοι, πάλιν, ὑποστήριξαν ὅτι τό σῶμα τοῦ Ἰησοῦ ἐκλάπη καί ἔτσι ἀπό τούς μαθητές διαδόθηκε ὡς γεγονός ὅτι ἀναστήθηκε. Καί ἄλλοι εἶπαν, ὅπως ὁ ἐθνικός φιλόσοφος Κέλσος, ὅτι ἡ περί ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ διδασκαλία προῆλθε ἀπό τήν ἐξημμένη φαντασία τῆς Μαγδαληνῆς Μαρίας καί τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ πού πίστεψαν στούς λόγους τῆς. Σέ ποί σύστημα λογικῆς μποροῦν νά βασιστοῦν τέτοιοι ἰσχυρισμοί; Ἡ ἀρνηση αὐτή προέρχεται, προφανῶς, ἀπό ψυχικό σκοτασμό ἀνάμικτο μέ παρалоγισμό.

Ἡ Ἀνάσταση εἶναι βέβαια μήνυμα χαρᾶς, ἀλλά εἶναι καί ἐπιταγή χρέους. Εἶναι ἄσμα θριάμβου, ἀλλά εἶναι καί σάλπισμα μάχης. Πολλοί ἀπό τούς χριστιανούς ἔχουν ἀκρωτηριάσει τό διπλό νόημά της. Θυμοῦνται τή χαρά καί τή νίκη καί λησμονοῦν τό ἱερό χρέος γιά ἀγώνα. Ἀλλά ἓνας τέτοιος πανηγυρισμός καταντᾷ μόνο ἐξωτερικό ἔθιμο καί τύπος χωρίς περιεχόμενο.

Πλῆθος ἀξιόπιστων μαρτύρων ἐπιβεβαίωσαν τό γεγονός τῆς Ἀναστάσεως, καθότι οἱ ἐμφανίσεις τοῦ Κυρίου, μετά τήν Ἀνάστασή Του, ἦσαν ἀλλεπάλληλες καί ἐγίναν σέ πολλά πρόσωπα.

Ἀναφέρουμε ἐπιγραμματικά: 1. Ὁ Κύριος ἐμφανίστηκε στή Μαγδαληνή τό πρωί τῆς Κυριακῆς (Μάρκ. ια', 9). 2. Ἐμφανίστηκε καί σέ ἄλλες Μυροφόρες τήν ἴδια περίπου ὥρα (Ματθ. κη', 9-10). 3. Ἐμφανίστηκε στόν Πέτρο (Λουκ. κδ', 34) καί σέ δύο ἄλλους μαθητές πού πορεύονταν πρὸς Ἑμμαούς (Λουκ. κδ', 13). 4. Ἐμφανίστηκε κατὰ πρῶτον στούς δέκα μαθητές (Ἰωάν. κ', 19-25) καί μετά ἀπό ὀκτώ ἡμέρες στούς ἑντεκα, παρόντος καί τοῦ Θωμᾶ (Ἰωάν.

Ὁ ι. Κανὼν τοῦ Πάσχα

Καταχωροῦμε στή συνέχεια τόν ι. Κανόνα τοῦ Πάσχα (μέ παραπλήσια μετάφραση), ἀληθινό ἀριστοῦργημα Ἀγ. Ἰωάννου Δαμασκνοῦ, κατὰ τόν χαρακτηρισμό Ἀγ. Νικοδήμου Ἀγιορείτου.

κ', 26-29). 5. Έμφανίστηκε πάλι σέ έπτά μαθητές στήν Τιβεριάδα (Ίωάν. κα', 1-23) καί έπειτα σούς έντεκα μαθητές στό όρος τής Γαλιλαίας (Ματθ. κη', 16). 6. Παρουσιάστηκε γιά τελευταία φορά στή Βηθανία κατά τήν ήμέρα τής Άναλήψεως Του (Μάρκ. ιστ', 19-20 & Λουκ. κδ', 50). 7. Επίσης, μετά από κάμποσο χρόνο μίλησε καθαρά καί σόν διώκτη Σαούλ (σόν απόστολο Παύλο) (Πράξ. θ', 3-9 κ.ά.). Ρωτᾶμε: όλοι αὐτοί οί μάρτυρες εἶχαν παραισθήσεις; Ἀλλά, ἡ ἱστορία δέν γνωρίζει κανένα ὁμαδικό παράδειγμα παραισθήσεως γιά ἀριθμό προσώπων πού ὑπερβαίνουν τά... πεντακόσια.

Καί έπειτα, ἂν ὑποθέσουμε ὅτι ἐπρόκειτο γιά παρανόηση ἀπό πλάσμα φαντασίας, πώς ἐξηγεῖται τό ἀντίθετο, δηλαδή ἡ δυσπιστία ὅλων τῶν μαθητῶν; Ἀφοῦ αὐτοί οἱ μαθητές ἔδειξαν καταρχήν ἔντονα τή δυσπιστία τους («ἐφάνησαν ὡσεὶ λῆρος (παραλήρημα) τά ρήματα αὐτῶν» καί «ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν» (Λουκ. κδ', 11)). Θεωρήθη-

κε ἀπαραίτητο μετά τήν ταφή Του νά δοῦν τόν Κύριο, νά Τόν ψηλαφήσουν καί νά συμφάγει μαζί τους, εἰς τρόπον ὥστε νά πιστέψουν καί νά διακηρύξουν ὅλοι (καί μέ τό δύσπιστο Θωμᾶ) ὅτι «ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως» (Λουκ. κδ', 34). Ἐπάνω, λοιπόν, σόν κενό τάφο τοῦ Χριστοῦ συντρίβεται καί καταπίπτει κάθε ἐπιχείρημα τής ἄρνησης περί φαντασιοπληξίας.

Τό χρέος μας, λοιπόν, ὡς πιστῶν τής Ἀναστάσεως, εἶναι νά διαποτίζεται ἡ καθημερινή μας ζωή μέσα στήν οἰκογένεια, μέσα στό ἐπάγγελμα, μέσα στήν κοινωνία γενικά, ἀπό τό γεγονός ὅτι «ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως».

Θρίambo τής ἀλήθειας κατά τοῦ ψεύδους ἀποτελεῖ ἡ Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου. Τήν ἀ λ ἡ θ ε ι α κήρυξε τρία ὀλόκληρα χρόνια ὁ Ἰησοῦς. Ὅλη ἡ διδαχή καί τό ἔργο Του ἦταν ἀγώνας κατά τοῦ ψεύδους. Ὁ Χριστός πολλές φορές ἐπανελάμβανε: «Ἐγώ εἰμί ἡ ὁδός,

Ἀναστάσεως ήμέρα! λαμπρυνθῶμεν λαοί· Πάσχα Κυρίου, Πάσχα. Ἐκ γὰρ θανάτου πρὸς ζωὴν καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμᾶς δι-εβίβασεν, ἐπινίκιον ᾄδοντας.

Αναστάσεως ήμέρα είναι σήμερα! Ας την γιορτάσουμε λαμπρά όλοι οι πιστοί. Εί-ναι Πάσχα, το Πάσχα του Κυρίου. Διότι ο Χριστός, που είναι ο Θεός μας, μας έφε-ρε από το θάνατο στη ζωή και μας ανέβασε από τη γη στον ουρανό ενώ εμεῖς ψάλ-λαμε επινίκιο ύμνο.

καί ἡ ἀλήθεια καί ἡ ζωή» (Ἰωάν. ιδ', 6). Ὄταν στάθηκε μπροστά στον Πιλάτο, ἀκόμη καί τότε διακήρυξε τήν ἀποστολή Του: «Ἐγώ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καί εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τόν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ» (Ἰωάν. ιη', 37). Ἀντίθετα οἱ ἐχθροί του Τόν συκοφαντοῦσαν καί Τόν ὀνόμαζαν «πλάνον». Τά λόγια τῶν σταυρωτῶν πρὸς τόν Πιλάτο εἶναι ἐνδεικτικά: «Ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι» (Ματθ. κζ', 63). Ἀκόμη καί σέ ἀντιφρονοῦντες Ἰουδαίους ὁ Κύριος εἶχε μιλήσει γιά τόν τελικό θρίαμβό Του. Σέ ἐρώτησή τους ἔδωσε αὐτή τήν ἀπάντησι: «Ὡς περ γάρ ἐγένετο Ἰωῆς ὁ προφήτης ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καί τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται καί ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καί τρεῖς νύκτας» (Ματθ. ιβ', 30).

Ἄς παρατηρήσουμε ἰδιαίτερα καί τίς Μυροφόρες πού περίμεναν νά βρουν τόν τάφο σφραγισμένο. Ἀλλά τόν βρῆκαν ἀνοικτό καί ἀδειανό. «Ἄγγελος

Κυρίου καταβάς ἐξ οὐρανοῦ προσελθὼν ἀπεκύλισε τόν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας καί ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ» (Ματθ. κη', 2).

Ἐτοιμάζονταν νά ἀλείψουν μέ μύρα τόν νεκρό διδάσκαλο, καί τώρα ἀκούουν ἀπὸ τόν ἄγγελο τό ἐκπληκτικό μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως Του: «οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγέρθη γάρ, καθὼς εἶπε. δεῦτε ἴδετε τόν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ Κύριος» (Ματθ. κη', 6). Προσῆλθαν ὡς Μυροφόρες σὸν τάφο καί ἀναχώρησαν ὡς Ευαγγελίστριες τῆς Ἀναστάσεως! Καί ὁ κενὸς τάφος παραμένει ὡς ἰσχυρὴ ἀπόδειξις τῆς Ἀναστάσεως καί συνάμα ὡς ὁ θρίαμβος τῆς χριστιανικῆς ἀλήθειας.

Κύρια ἀποστολή τῶν μαθητῶν ἦταν νά διακηρύξουν τήν ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ σὸν κόσμο καί αὐτήν νά τήν ἐπιστηρίξουν σὸ θαῦμα τῆς Ἀναστάσεώς Του. Ὁ θρίαμβος τῆς ἀλήθειας καί ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἶναι δύο ἀχώριστες πραγματικότητες. Ὁ Παῦλος, πού εἶχε βαθειά κατανοήσει τὴ σχέση μεταξύ τῆς ἀλήθειας καί τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου,

Καθαρθῶμεν τὰς αἰσθήσεις καὶ ὀψόμεθα τῷ ἀπροσίτῳ φωτὶ τῆς ἀναστάσεως Χριστοῦ ἐξαστράπτοντα καὶ χαίρετε φάσκοντα τρανῶς ἀκουσόμεθα, ἐπινίκιον ἄδοντες.

Ἀς καθαρίσουμε τίς αἰσθήσεις μας καὶ τότε ὅχι μόνο θα μπορέσουμε νὰ δοῦμε τὸν Χριστὸ πού αστράφει μέσα στο ἐκτυφλωτικό φῶς τῆς Ἀνάστασις, ἀλλὰ καὶ θα Τὸν ἀκούσουμε νὰ μας λέει τὸ «Χαίρετε» καὶ εμεῖς θα ψάλλουμε πρὸς δόξα Του ὕμνο ἐπινίκιο.

ἐπιλέγοντας, πρὸς τοὺς Κορινθίους ἀναφέρει συμπερασματικά: «Εἰ δέ Χριστός οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τό κήρυγμα ἡμῶν, κενή δέ καί ἡ πίστις ὑμῶν» (Α' Κορ. ιε, 14).

Ἡ πεποίθησις ὅτι μετὰ τὸν θάνατο κάποτε θά ἀναστηθούμε, σύμφωνα μέ τὴν προαναγγελία τοῦ Κυρίου, μᾶς δίνει δύναμη καί νέα ζωή. Ἡ ἐλπίδα στήν ἀθανασία τῆς ψυχῆς γλυκαίνει τὴν πρόσκαιρη ζωή, καταπραΰνει τοὺς φυσικούς πόνους καί χαρίζει φτερά αἰσιοδοξίας. Ἡ ἐλπίδα πὼς ἡ ζωή μας δέν τελειώνει μετὰ θάνατον ἀνανεώνει ὁλόκληρη τὴν ἀνθρώπινη ὑπόστασι.

Μόνο ὁ ἀναστάς Κύριος ἱκανοποιεῖ τὸν βαθύ πόθο τῆς ἀθανασίας τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Κύριος μετὰ τὴν ἀνάστασή Του ἀναδείχτηκε ὁ Νικητὴς τοῦ θανάτου. Αὐτός ἀποκάλεσε τὸν θάνατο, ὕπνο (πρβλ. «Λάзарος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται. ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνήσω αὐτόν», Ἰωάν. ια, 11).

Ὁ Σωτὴρας μας ἀντικρύνοντας τὸν θάνατο σάν μιὰ γέφυρα ποὺ ὀδηγεῖ στήν πέραν τοῦ τάφου ζωή, μᾶς βεβαιώνει: «ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καί πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καί εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν» (Ἰωάν. ε', 24).

Ἐπομένως, ἡ ἀνάστασή μας δέν εἶναι ἀπλῶς μιὰ ἐλπίδα· εἶναι καί ἓνα γεγονός. Ἐγγύησις, δέ, τῆς δικῆς μας ἀναστάσεως εἶναι ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Παῦλος πάλι τό βεβαιώνει: «Νυνὶ δέ Χριστός ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο» (Α' Κορ. ιε, 20).

Ἄς μὴ σκεφτόμαστε τόσο τὸν θάνατο ὅσο τὴν ἀνάστασή μας, γιατί αὐτὴ εἶναι ὁ καρπὸς τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἀφοῦ «ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως» παρέχει καί σέ ὅλους τοὺς ἀναγεννημένους Χριστιανούς τὴν βεβαιότητα ὅτι θά ἀναστηθοῦν καί μαζί Του αἰώνια θά συμβασιλεύσουν.

Οὐρανοὶ μὲν ἐπαξίως εὐφραινέσθωσαν, γῆ δὲ ἀγαλλιάσθω· ἑορταζέτω δὲ κόσμος, ὁρατός τε ἅπας καὶ ἀόρατος· Χριστὸς γὰρ ἐγήγερται, εὐφροσύνη αἰώνιος.

Οἱ ἄγγελοι ας ευφραίνονται στους ουρανούς, ενώ οι ἄνθρωποι στη γῆ ας σκιρτοῦν ἀπὸ ἀγαλλίασι. Ὁλος ὁ κόσμος, ὁ ορατός καὶ ὁ ἀόρατος, ας πανηγυρίζουν, γιατί ὁ Χριστός, που εἶναι ἡ ἀτελεύτητη χαρά, ἔχει ἀπὸ τὸν τάφο ἀναστηθεῖ.

ΔΙΑΤΙ ΑΠΕΚΥΛΙΣΘΗ Ο ΛΙΘΟΣ ΕΚ ΤΗΣ ΘΥΡΑΣ ΤΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ;

τοῦ Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Ἰ. Θεοδωροπούλου (†)

Ἀναμφιβόλως δὲν ὑπάρχει Ἀπιστὸς μὴ γνωρίζων, ὅτι κατέβη Ἄγγελος ἐξ Οὐρανοῦ καὶ ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου, ἐν ᾧ νεκρὸς καὶ ἄπνους κατετέθη ὁ πάσης ζωῆς καὶ πνοῆς Δημιουργός. Ἐλάχιστοι ὅμως ἔχουσιν ὀρθὴν γνῶσιν περὶ τοῦ λόγου, δι' ὃν ἀπεκυλίσθη ὁ λίθος. Οἱ πλείστοι συγχέουσι δύο πράγματα ἀνεξάρτητα ἀλλήλων: τὴν ἔξοδον τοῦ Κυρίου ἐκ τοῦ τάφου καὶ τὴν ἀποκύλισιν τοῦ λίθου. Νομίζουν, δηλαδή, ὅτι ὁ Ἄγγελος κατήλθε καὶ ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἵνα ἐξέλθῃ ὁ Κύριος καὶ ὅτι, ἐξερχομένου τοῦ Κυρίου, ἐγένετο σεισμός, ὅστις κατετρόμαξε τοὺς φύλακας καὶ μικροῦ

δεῖν ἀπενέκρωσεν αὐτούς. Καὶ οὕτω νομίζουν, οὐ μόνον ἄπλοϊ πιστοί, ἀλλὰ καὶ κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου τινές. Εἰς πλείστας δὲ εἰκόνας τῆς Ἀναστάσεως βλέπομεν τὸν Ἄγγελον αἶροντα τὸν λίθον καὶ τὸν Κύριον ἐξερχόμενον ἀπὸ τοῦ μνημείου, ἐνῶ οἱ φύλακες, ἔντρομοι ἐκ τῆς θέας Αὐτοῦ, πίπτουσι χαμαὶ ὡς νεκροί. Οὐδὲν τούτου ἱστορικῶς ἀνακριβέστερον!

Ὁ μελετῶν μετὰ προσοχῆς τὸν Εὐαγγελιστὴν Μαθαῖον, διαπιστοῖ, ὅτι ὁ Κύριος εἶχεν ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ τάφου πρὸ τῆς καθόδου τοῦ Ἀγγέλου καὶ τῆς ἄρσεως τοῦ λίθου καὶ τοῦ ἐπισυμβάντος, ταυτοχρόνως πρὸς τὴν ἄρσιν, σει-

Δεῦτε πόμα πίνωμεν καινόν, οὐκ ἐκ πέτρας ἀγόνου τερατουργούμενον, ἀλλ' ἀφθαρσίας πηγὴν, ἐκ τάφου ὁμβρήσαντος Χριστοῦ, ἐν ᾧ στερεούμεθα.

Ελάτε να πιούμε ποτό πρωτοφανές. Όχι από τον ξερό βράχο, σαν αυτό που έβγαλε ο Μωυσής με θαύμα, αλλά αυτό που βγαίνει άφθονο από τον τάφο του Χριστού, που είναι άφθαρτη πηγή και μας στερεώνει και δεν κλονιζόμαστε.

σμοῦ. Ὁ λίθος δὲν ἦρθη πρὸς ἔξοδον τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ πρὸς ἀποδείξιν τῆς ἤδη γενομένης ἐξόδου Αὐτοῦ. Ἦρθη, ὅπως δυσνηθῶσιν αἱ ἐρχόμεναι Μυροφόροι Γυναῖκες νὰ ἴδωσι κενὸν τὸν τάφον καὶ νὰ πεισθῶσι περὶ τῆς Ἀναστάσεως. Ἀλλ' ἄς ἴδωμεν τὸ ἱερὸν κείμενον: «Οἱ δέ, πορευθέντες, ἡσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας. Ὅψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθε Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον· καὶ ἰδοὺ (ἐν ἐκείνῃ, δηλαδή, τῇ σιγῇ) σεισμός ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβάς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν, ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ· ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιῶν· ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ (τοῦ Ἀγγέλου δηλαδή, καὶ οὐχὶ τοῦ Κυρίου, Ὅστις οὐδόλως ἀναφέρεται ἐνταῦθα),

ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος, εἶπε ταῖς γυναῖξιν· μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς. οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. οὐκ ἔστιν ὧδε. Ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπε. Δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ Κύριος. Καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι, εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν» (Ματθ. κζ', 66 - κη', 7).

Ως βλέπει πᾶς τις, οὐδαμοῦ γίνεται ἐνταῦθα λόγος περὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. Ἡ Ἀνάστασις προϋποτίθεται ὡς ἤδη γενομένη. Ὁ Ἄγγελος καταβαίνει, ἀπλῶς ἵνα παράσχη ἀπὸδειξιν τῆς Ἀναστάσεως εἰς τὰς ἐρχομένας Μυροφόρους. Καὶ πρὸς τοῦτο, αἶρει (ἢ ἀποκυλίει) τὸν λίθον, ἵνα διευκολύνῃ αὐτάς νὰ εἰσελθῶσιν εἰς τὸν τάφον, πρὸς διαπίστωσιν τῆς κενότητος αὐτοῦ. Ἀναγγεῖλας δὲ εἰς αὐτάς τὸ γεγονὸς τῆς Ἀναστάσεως, ἐπιλέγει ὅτι δύνανται νὰ

Νῦν πάντα πεπληρῶται φωτός, οὐρανός τε καὶ γῆ, καὶ τὰ καταχθόνια· ἑορταζέτω γοῦν πᾶσα κτίσις τὴν ἑγερσιν Χριστοῦ, ἐν ᾗ ἑστερέωται.

Στὴ σημερινή ἡμέρα γέμισε ολόκληρο το σύμπαν ἀπὸ το φως του ἀναστάντος Χριστοῦ, καὶ ο οὐρανός καὶ ἡ γῆ καὶ ὁ ἀδης. Ὅλη, λοιπόν, ἡ Δημιουργία ἀς πανηγυρίζει τὴν Ἀνάστασιν του Χριστοῦ, στὸν ὁποῖον εἶναι στερεωμένη καὶ μένει ἀκλόνητη.

ἐξακριβώσωσι καὶ δι' αὐτοψίας τὴν ἀλήθειαν τῶν λεχθέντων ὑπ' αὐτοῦ: «Δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ Κύριος». Μὴ ἀμφιβάλλετε, δηλαδή, εἰς τοὺς λόγους μου. Ὁ Κύριος ὄντως ἠγέρθη! Καὶ ἂν θέλντε ἀνατίρρητον ἀπόδειξιν περὶ τούτου, ἰδοὺ ὁ τάφος! Ἐρευνήσατε αὐτὸν καὶ θὰ διαπιστώσῃτε ὅτι οὗτος εἶνε κενός. Καὶ αἱ Μυροφόροι εἰσῆλθον εἰς τὸ μνημεῖον καὶ διαπιστώσασαι τὴν κενότητα αὐτοῦ, ἐξῆλθον «μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης» (Ματθ. κη', 8).

Ὁ λίθος λοιπὸν ἤρθη διὰ τὰς Μυροφόρους (καὶ διὰ τοὺς Μαθητάς, οἵτινες μετ' ὀλίγον ἔσπευσαν καὶ αὐτοί,) καὶ οὐχὶ διὰ τὸν Κύριον. Ἦρθη διὰ τὴν εἴσοδον τῶν Μυροφόρων καὶ τῶν Μαθητῶν, καὶ οὐχὶ διὰ τὴν ἐξοδον τοῦ Κυρίου. Ὁ Κύριος, θαῦμα ἐπὶ θαύματι ἐπαγαγών, ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τάφου χωρὶς οὐδὲν νὰ μετακινήσῃ. Καὶ ὁ λίθος ἐπέκει-

το βαρὺς καὶ αἱ σφραγίδες ἔμενον ἄθικτοι καὶ οἱ φύλακες ἥσυχοι παρητήρουν τὰ πέριξ, ὅτε ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ζωῆς καὶ Νικητὴς τοῦ θανάτου ἐξήρχετο ἀπὸ τοῦ τάφου. Οὐδὲν σημεῖον ἐδήλωσε τὸ τελούμενον, οὐδεὶς ἦχος ἢ θόρυβος ἐφανέρωσε τὸ συμβαῖνον. Τὰ πάντα ἦσαν ἥσυχια καὶ ἥρεμα, καὶ οἱ φύλακες, μηδαμῶς λαβόντες αἴσθησιν τῆς ἀφύπνισεως καὶ ἐξόδου τοῦ Μεγάλου Νεκροῦ, θὰ ἐξηκολούθουν φρουροῦντες ἐπὶ μακρὸν τὸν κενὸν πλέον τάφον, ἂν μὴ ἡ κάθοδος τοῦ Ἀγγέλου ἀπήλλασσεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ κόπου τούτου...

Οἱ ἱεροὶ Ὑμνογράφοι, μελετώντες μετὰ μεγίστης προσοχῆς τὰ ἱερὰ κείμενα καὶ μετὰ δυνάμεως καταπλησσοῦσης ἡμᾶς εἰσδύοντες εἰς τὰ βάθη αὐτῶν, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ παρατηρήσωσι καὶ τὴν λεπτομέρειαν ταύτην, περὶ τῆς ἐξόδου τοῦ Κυρίου ἐκ τοῦ τάφου

**Χθές συνεθαπτόμην σοι Χριστέ, συνεγείρομαι σήμερον ἀναστάντι σοι·
συνεσταυρούμην σοι χθές· αὐτός με συνδόξασον, Σωτήρ, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.**

Χριστέ μου, χθες θαπτόμουν κι εγώ μαζί Σου. Σήμερα, που αναστήθηκες, ανασταίνομαι μαζί Σου κι εγώ. Χθες, που ανέβαινες στο σταυρό, ανερχόμουν στο Σταυρό κι εγώ μαζί Σου. Συ ο ίδιος, Σωτήρα μου, δόξασέ με μαζί Σου στη Βασιλεία Σου.

ἄνευ ἄρσεως τοῦ λίθου, ἄνευ διαφθορᾶς τῶν σφραγίδων, ἄνευ γνώσεως τῶν φυλάκων. Καὶ ψάλλουσι θαυμασιώτατα: «Ὅντως, παράνομοι, σφραγίσαντες τὸν λίθον, μείζονος ἡμᾶς θαύματος ἠξιώσατε... Δεῦτε ἴδετε Ἰουδαῖοι, πῶς οὐ διέρρηξε τὰς σφραγίδας ὁ τὸν θάνατον πατήσας...» (Ἀναστάσιμον σιχηρὸν τῶν Αἰνῶν, β' ἤχου). «Κύριε, ἐσφραγισμένου τοῦ τάφου ὑπὸ τῶν παρανόμων, προῆλθες ἐκ τοῦ μνήματος, καθὼς ἐτέχθης ἐκ τῆς Θεοτόκου. Οὐκ ἔγνωσαν πῶς ἐσαρκώθης, οἱ ἀσώματοί σου Ἄγγελοι· οὐκ ᾔσθοντο πότε ἀνέστης οἱ φυλάσσοντές σε στρατιῶται... (Ἀναστ. σιχ. Αἰνῶν, πλ. α' ἤχου). «Κύριε, ὥσπερ ἐξηλθες ἐσφραγισμένου τοῦ τάφου, οὕτως εἰσῆλθες καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων πρὸς τοὺς μαθητάς

σου...» (ὁμοίως). «Φυλάξας τὰ σήμαντρα σῶα, Χριστέ, ἐξηγέρθης τοῦ τάφου, ὁ τὰς κλεῖς τῆς Παρθένου μὴ λυμηνάμενος ἐν τῷ τόκῳ σου...» (Τροπάριον τῆς ς' Ὁδῆς τοῦ Κανόνος τοῦ Πάσχα). «Ἐσφραγισμένου τοῦ μνήματος, ἡ Ζωὴ ἐκ τάφου ἀνέτειλας, Χριστέ ὁ Θεός· καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, τοῖς μαθηταῖς ἐπέστης, ἡ πάντων Ἀνάστασις...» (Ἀπολυτ. τῆς Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ).

Πόσον ὠραία ὄντως καὶ πόσον ποιητικὴ εἶνε ἡ σύγκρισις τῆς θαυματουργικῆς ἐκ τοῦ ἐσφραγισμένου τάφου ἐξόδου τοῦ Κυρίου, πρὸς τὴν εἴσοδον Αὐτοῦ εἰς τὸν ἀποκεκλεισμένον χώρον, ἔνθα ἦσαν οἱ Μαθηταὶ συνηγμένοι, ἢ πρὸς τὴν ἐκ Παρθένου καὶ Ἀδιαφθόρου Μητρὸς Γέννησιν Αὐτοῦ!...

Ἐπὶ τῆς θείας φυλακῆς ὁ θεηγόρος Ἀββακούμ στίπῳ μεθ' ἡμῶν καὶ δεικνύτῳ φασεφόρον ἄγγελον, διαπρυσίως λέγοντα· σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ, ὅτι ἀνέστη Χριστός ὡς παντοδύναμος.

Ο προφήτης Αβακούμ ας σταθεῖ μαζί με εμάς πάνω στην ιερή σκοπιά του και από την υψηλή του θέση ας μας δείξει τον απασπράπτοντα ἄγγελο που διαλαλεῖ μεγαλόπρεπα: Σήμερα ἦρθε στον κόσμο ἡ σωτηρία, γιατί ὁ Χριστός, ὡς Θεός παντοδύναμος, ἀναστίθηκε.

ΤΑ ΠΑΣΧΑΛΙΝΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞ. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

του **Γ. Βερίτη (†)**

Ἡ Πασχαλιά ἐπλησίαζε. Ἡ Σκιά-
θος ἐτοιμαζόταν νά γιορτάσῃ
τὴν Ἀνάστασιν, νά πανηγυρίσῃ. Καί τό
μεγάλο τῆς τέκνο, ὁ Παπαδιαμάντης,
ὁ ξενιτεμένος νοσταλγός, καθισμένος
σέ κάποιο τραπεζάκι, στοῦ Ψυρῆ ἢ στή
Δεξαμενή, ἐτοιμάζει κι' αὐτός τόν πα-
νηγυρικό του. Τό ἀγαπημένο του νησί
θά ζωντανέψῃ πάλι μέσα στή μνήμη
του καί στίς σελίδες τῶν ἐφημερίδων.
Ἡ Σκιάθος, μέ τὴν ἐορτάσιμν ὄψιν τῆς,
μέ τίς ἀναστάσιμες χαρές τῆς: Ἡ μεγάλ-
η ἀδυναμία τοῦ Παπαδιαμάντη! Μά κι'
ἡ δύναμή του! Κάθε του διήγημα ἐορ-
ταστικό, πού ξετυλίγεται κεῖ πέρα, εἶναι
ἀσύγκριτα πιό δυνατό ἀπ' τ' ἄλλα, τὰ λι-
γοστά, μέ τὴν Ἀθηναϊκή τους ὑπόθεσιν.
Ἐκεῖ, στό ἡσυχό νησί, μέ τοὺς εἰρηνι-
κοὺς ἀνθρώπους καί μέ τίς καλλονές
τῆς δημιουργίας, τό πνεῦμα τοῦ ἐγκό-
σμιου ἀναχωρητῆ βρίσκεται πιό κοντά
στό σκοπό του, πιό κοντά στίς ἀγάπες

του, πιό κοντά στό Χριστό του. Ἐκεῖ καί
τό «Χριστός ἀνέστη» του ἀντηκεῖ γλυκύ-
τερα, κι' ἡ ψυχὴ του φτερουγίζει ἐλα-
φρότερη. Γι' αὐτό, κάθε χρόνο, τίς με-
γάλες αὐτές μέρες ἡ φαντασία του, πού
κρατεῖ μέσα τῆς ἀκοίμητη καί λαχταρι-
στή τὴν εἰκόνα τοῦ νησιοῦ του, παίρ-
νει τό δρόμο τοῦ γυρισμοῦ. Σχίζει στε-
ριά καί θάλασσα, καί φθάνει στό γαλα-
νόλευκο κι' ἀφροστεφάνωτο νησί, γιά
νά πάρῃ μέρος σὸν πανηγυρισμό τῆς
«ἐορτῆς ἐορτῶν». Μαζί του παίρνει κι'
ἐμᾶς. Διαβάζοντας τὰ Πασχαλινὰ του
Διηγήματα, ἀθελά μας τὸν ἀκολου-
θοῦμε. Συνεορτάζουμε κι' ἐμεῖς μαζί
του καί μαζί μέ τοὺς ταπεινοὺς προσκυ-
νητὲς καί τίς εὐλαβικὲς προσκυνήτριες
τοῦ ἀναστημένου Θεανθρώπου.

Ταξεῖδι ὁλόκληρο! Ταξεῖδι χαρού-
μενο, ταξεῖδι τοῦ νοῦ καί τῆς ψυχῆς
μας. Κι' εἶναι τόσο μαγευτικό, κι' εἶναι
τόση ἡ ψυχικὴ γαλήνη πού μᾶς χαρίζει,

**Ἄρσεν μὲν ὥς διανοίξαν τὴν παρθενεύουσαν νηδὺν πέφηνε Χριστός· ὥς
βρωτὸς δέ, ἀμνὸς προσηγόρευται· ἄμωμος δέ, ὥς ἄγευστος κηλίδος, τὸ
ἡμέτερον πάσχα· καὶ ὥς Θεὸς ἀληθείας, τέλειος λέλεκται.**

*Ὅπως ὁ ἀμνὸς ποὺ θυσιάσας κατὰ τὴν ἐξοδὸ οἱ Εβραῖοι ἦταν ἀρσενικός καὶ
ἀμωμος, ἔτσι καὶ ὁ Χριστὸς, ποὺ εἶναι τὸ δικό μας πασχάλιο πρόβατο, ἦταν ἄρρην
καὶ ὡς πρωτότοκος ἀνοίξε τὴν παρθενικὴ μήτρα. Ονομάζεται δε καὶ Ἀμνός, ἐπεὶδὴ
εσθίεται, καθὼς καὶ ἀμωμος, ὄντας ἀπαλλαγμένος ἀπὸ πηθικὲς κηλίδες. Ἐπεὶδὴ εἴ-
ναι καὶ Θεὸς ἀληθινός, ὀνομάζεται καὶ τέλειος.*

ώστε θέλουμε ξανά καί ξανά νά τό κάμουμε τό ταξίδι αὐτό. Μά γιατί ἄραγε;

...Τί εἶν' ἐκεῖνο πού μᾶς θέλγει τόσο πολὺ σὰ Πασχαλινὰ διηγήματα τοῦ Παπαδιαμάντη; Τί εἶναι κεῖνο πού μᾶς γοητεύει σὲ τέτοιο βαθμὸ καὶ μᾶς γεννᾷ τὸν πόθο νὰ τὰ ξαναδιαβάσουμε, νὰ τὰ χαροῦμε πάλι ἀπ' τὴν ἀρχή; Καὶ τί εἶναι αὐτὸ πού κάνει, κι ὅταν γιὰ δευτέρη καὶ τρίτη φορά τὰ ξαναδιαβάσουμε, νὰ μένουμε σὸν ἴδιο βαθμὸ ἱκανοποιημένοι; Ἡ γλαφυρὴ καὶ μουσικὴ γλῶσσα, ἡ δύναμη τῆς περιγραφῆς, ἡ γόνιμη φαντασία; Ἀσφαλῶς, ὅλ' αὐτά. Γιατί ὅλα εἶναι ἀναμφισβήτητα πρόσοντα τοῦ Παπαδιαμάντη. Καλὰ τὸ ἔχουν πεῖ: Ὁ Παπαδιαμάντης κατέχει τὰ μυστικὰ τῆς γλώσσας τοῦ ὅσο λίγοι τεχνίτες. Εἶν' ὁ μέγας συλίστας, πού κάθε λίγο εἶναι σὲ θέση νὰ μᾶς δείξῃ ὑπέροχα συνθέματα γλῶσσας καὶ ὕφους. Μπορεῖ νὰ παρουσιάσῃ κάπου κάπου ψεγάδια στὴ γλῶσσα ἢ στὴ σύνταξί του... ἴσως παρατείνει κάπως περισσότερο τὶς παρεκβάσεις καὶ τὰ δευτερεύοντα ἐπεισόδια· κι' ἴσως αὐτὰ τὰ ψεγάδια βρίσκονται συχνότερα στὰ δευτέρης καὶ τρίτης σειρᾶς ἔργα του. Μὰ τίνος συγγραφέως τὰ ἔργα - καὶ τοῦ μεγαλύτερου ἀκόμα - εἶναι ὅλα

πρώτης σειρᾶς; Ἦ εἶναι ὅλα σὸν ἴδιο βαθμὸ φροντισμένα; Ἦ ἔχουν ὅλα τὴ σφραγίδα τῆς ἴδιας μεγάλης πνοῆς; Ἀλλὰ τί σημασία ἔχει αὐτό. Μὲ τὸ ὅτι ὁ Παπαδιαμάντης ἔγραψε τὸ «Πάσχα Ρωμείου», διήγημα μικρῆς ἀξίας κατὰ τὴ γνώμη μου, δὲν παύει νὰ εἶναι ὁ συγγραφέας πού ἀπ' τὴν πέννα του βγῆκαν τὸ «Στὴν Ἁγί' Ἀναστασία», κι' ὁ «Λαμπριάτικος ψάλτης», τὰ δυὸ αὐτὰ ἀριστουργήματα, πού εἶναι, θαρρῶ, ἀπὸ τ' ἀνώτερα μέσα στὴν παπαδιαμαντική, μὰ καὶ στὴν ὅλη νεοελληνικὴ λογοτεχνία.

Κί' ὄχι μόνον ἡ γλῶσσα καὶ τὸ στυλ. Θαυμάσια στολίδια τῶν διηγημάτων αὐτῶν εἶναι κι' οἱ δυνατὲς περιγραφές. Ἡ ζωερὴ φαντασία τοῦ καλλιτέχνη καταφέρνει νὰ μᾶς δώσῃ πίνακες ζωγραφικοὺς ἐξαιρετικῆς τέχνης. Εἶναι τὸ χάρισμα τοῦ Παπαδιαμάντη πού θαυμάζοντας ὁ Χ. Παπαντωνίου ἔγραψε: «Ὁ Παπαδιαμάντης εἶναι ὁ μόνος μετὰ τὸν Ὅμηρον ἀναπαραστήσας μὲ κλασσικὴν τελειότητα τὴν Ἑλληνικὴν φύσιν καὶ ζωήν». Δὲν εἶναι μόνον τὸ δυνατὸ χρῶμα. Εἶναι κι' ἡ κατάλληλη σὲ κάθε στιγμὴ χρησιμοποίησή του. Κι' ἀκόμη τὸ αἶσθημα τῆς λεπτομέρειας, πού μ' αὐτὸ κατορθώνει πολλὰς φορές ὁ Παπαδιαμάντης νὰ δίνη ἔκτα-

Ὡς ἐνιαύσιος ἀμνός, ὁ εὐλογούμενος ἡμῖν στέφανος χρηστὸς, ἐκουσίως ὑπὲρ πάντων τέθυται, πάσχα τὸ καθαρτήριο· καὶ αὐθις ἐκ τοῦ τάφου ὠραῖος δικαιοσύνης ἡμῖν ἔλαμψεν ἥλιος.

Ὁ Κύριος, πού Τον δοξολογοῦμε καὶ περιέχει κάθε αγαθοσύνη καὶ εἶναι πασχάλιος ἀμνός καθαρίζοντας τὶς ἀμαρτίες μας, θυσιάστηκε μετὰ τὴ θέλησή Του γιὰ τὴ σωτηρία ὅλων μας, ὅπως θυσιάστηκε στὴν παλαιὰ ἐποχὴ ὁ νηλικίας ἐνὸς ἔτους ἀμνός. Καὶ πάλι ἔλαμψε σὲ μας ἐγερθεὶς ἀπὸ τὸν τάφο, ὡς ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, γεμάτος ἀπὸ ὠραιότητα.

ση καὶ βάθος στὰ μικρὰ καὶ ταπεινά, νὰ τὰ πλαταίνει καὶ νὰ τὰ ὑψώνει, νὰ σοῦ δείχνει ἕναν κόσμον, ἐκεῖ ποὺ ἄλλος θὰ σοῦ ἔδειχνεν ἕνα ἀσήμαντο περιστατικό. Τὸ τόνισε πολὺ πετυχημένα ὁ Μαλακάσης στὸν ὥραϊον ἐπιπάφιο στίχο του γιὰ τὸν Παπαδιαμάντη: «Στὸν κόσμο τὸ δικό σου, κόσμος τὸ κάθε πλάσμα».

Ἄλλο συντελεστικό τῆς ἀξίας τῶν Πασχαλινῶν διηγημάτων τοῦ Παπαδιαμάντη, σπουδαιότερο, καθὼς νομίζω, ἀπ' τὰ προηγούμενα ἂν καὶ σχετικὸ μ' αὐτά, εἶναι ἡ δημιουργία τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, ὁ τρόπος ποὺ τὸ χρησιμοποιεῖ ὁ διηγηματογράφος γιὰ τὸ σκοπὸ του, καὶ τ' ἀποτελέσματα ποὺ πετυχαίνει. Οἱ περιγραφές, γιὰ τὶς ὁποῖες μίλησα παραπάνω, ὅταν ἀφοροῦν φυσικὲς καλλονές, καὶ γενικώτερα τὸν φυσικὸν κόσμον, ζωντανὸ κι' ἄψυχο, δὲν ἔχουνε μόνον τὸν προορισμὸ νὰ στολίσουν τὴν ἀφήγηση καὶ νὰ τὴν κάμουν πιὸ τερπνή. Ἡ ἀποστολὴ τους εἶναι σημαντικώτερη. Συνάπτονται ὀργανικὰ μὲ τὴν οὐσίαν τοῦ διηγήματος. Στὰ Πασχαλινὰ τὸ φυσικὸ περιβάλλον συμμετέχει κι' αὐτὸ στὸν ἐορτασμό. Ἐορταστής δὲν εἶναι πιά μόνον ὁ βοσκός, ἡ βοσκοπούλα, ὁ ἀναγνώ-

στης, ὁ διηγηματογράφος. Ἐορτάζει κι' ἡ φύση. Πανηγυρίζει κι' αὐτή. Συνεργάζεται κι' αὐτὴ γιὰ νὰ βοηθήσῃ τὸν ἄνθρωπον νὰ νοιώσῃ βαθύτερη τὴν χαρὰ τῆς ἀναστάσιμης νύκτας.

Στὴν «Ἐξοχικὴ Λαμπρή» οἱ πανηγυριστὲς «ἤναψαν τὰς λαμπάδας των κι' ἐξῆλθον ὅλοι εἰς τὸ ὑπαίθρον ν' ἀκούσωσι τὴν Ἀνάστασιν. Γλυκείαν καὶ κατανυκτικὴν Ἀνάστασιν ἐν μέσῳ ἀνθούτων ὑπὸ ἐλαφρᾶς αὔρας σειομένων εὐωδῶν θάμνων, καὶ τῶν λευκῶν ἀνθέων τῆς ἀγραμπελιδᾶς». Οἱ ἐορταστὲς πάλι τοῦ «Στὴν Ἄγι' Ἀναστασά» κάνουν τὴν Ἀνάστασιν μέσα στὰ ἐρείπια ἀρχαίου ἐρειπωμένου ναοῦ, ποὺ τὸν περιβάλλουν καὶ τὸν σκεπάζουν ὁλοῦθε κι' ἀπάνω οἱ φυλλωσιεῖς τῶν πυκνόβλαστων δένδρων, κάνοντας πιὸ ὑποβλητικὴ τὴν ἱερὴ τελετή. «Ῥαῖα καὶ γλυκεῖα ἦτο ἡ σκηνὴ ἐντὸς τοῦ ἐρείπιου ἐκείνου, τοῦ μεγαλομαρμάρου καὶ ἐπιβλητικοῦ εἰς τὴν ὄψιν, ἀγλαΐζομένου ἀπὸ τὸ τρέμον, ὑπὸ τὴν πνοὴν τῆς αὔρας τῆς νυκτερινῆς, φῶς πεντήκοντα λαμπάδων, σκηνὴ φωτεινὴ καὶ σκιερὰ, διαυγὴς καὶ μυστηριώδης, ἐν μέσῳ γιγαντιαίων δρυῶν, ὑφουσῶν ὑπερηφάνους τοὺς εἰς διαδήματα κορυφουμένους κραταιοὺς κλώνους, μὲ τὰ φρίσ-

Ὁ θεοπάτωρ μὲν Δαυΐδ πρὸ τῆς σκιώδους κιβωτοῦ ἤλατο σκιρτῶν· ὁ λαὸς δὲ τοῦ Θεοῦ ὁ ἅγιος, τὴν τῶν συμβόλων ἔκβασιν ὀρῶντες, εὐφρανθῶμεν ἐνθέως, ὅτι ἀνέστη Χριστὸς ὡς παντοδύναμος.

Ὁ μὲν πρόγονος τοῦ Θεανθρώπου, ὁ βασιλεὺς Δαβὶδ, χόρευε καὶ πηδούσε μπροστὰ στὴν Κιβωτὸ τῆς Διαθήκης, ἡ οποία ἦταν σκιά καὶ προτύπωση τῶν μελλόντων. Ἐμεῖς δὲ οἱ πιστοί, ὁ ἅγιος λαὸς τοῦ Θεοῦ, βλέποντας τὴν εκπλήρωση τῶν συμβόλων πραγματοποιούμενη, ἀς εὐφρανθούμε θεοφιλῶς, διότι ὁ Χριστὸς, ὡς παντοδύναμος, ἀνέστη ἐκ νεκρῶν.

σονται φύλλα μαρμαίροντα ὡς χρυσαὶ φολίδες ὑπὸ τὴν λαμπρόδονα τῶν πυρσῶν, μὲ σκιᾶς καὶ σκοτεινὰ κενὰ ἐν μέσῳ τῶν κλάδων...». Καὶ «ἡ ἀγριαμπελιά ἡ χιονανθής» δὲν εἶν' ἀπλῶς τὸ μυροβόλο φυτὸ ποὺ «λευκάζει καὶ μυροβολεῖ εἰς τοὺς φράκτας», ἀλλὰ εἶναι «λευχεύμων μυροφόρος ἑορτάζουσα τὴν Ἀνάστασιν!» Συνεορτάζει λοιπὸν ἡ φύση, καὶ τὸ ταπεινὸ λουλούδι, μαζὶ μὲ τὴ χριστιανικὴ ψυχὴ, τὴ νύχτα τῆς Ἀναστάσεως. Εἶναι, μοῦ φαίνεται, αὐτὸ μία ἐπιτυχία, μία κατάκτηση ποὺ μόνο ἓνας ποιητὴς μὲ τὸ λυρισμὸ τοῦ Παπαδιαμάντη μποροῦσε νὰ πετύχῃ.

Μὰ τὸ σπουδαιότερο συντελεστικό τῆς ἐπιτυχίας τῶν πασχαλινῶν καὶ γενικὰ τῶν ἑορταστικῶν διηγημάτων τοῦ Παπαδιαμάντη εἶναι ἡ θρησκευτικὴ τους ἀτμόσφαιρα. Ἕνας ἀνώτερος θρησκευτικὸς παλμὸς τὰ δονεῖ. Μία γνήσια θρησκευτικὴ ἀτμόσφαιρα τὰ περιβάλλει καὶ τὰ ποτίζει. Μέσα σ' αὐτὴν ζοῦν καὶ κινοῦνται τὰ πρόσωπα τῶν διηγημάτων, ἄλλα συνειδητά, κι' ἄλλα ὄχι. Οἱ ἄνθρωποι τοὺς ζοῦν μὲ τὴ σκέψη τῆς ἑορτῆς πολλὰς μέρες νωρίτερα. Ἐτοιμάζονται γι' αὐτήν. Εἶναι τὸ κέντρο τοῦ ἐνδιαφέροντός τους. Παρακολουθώντας τοὺς ὁ ἀναγνώστης, μπαίνει κι' αὐτὸς μέσα στὴν ἀτμόσφαιρά τους. Ὑστερὰ ὁ διηγηματογράφος μᾶς ὁδη-

γεῖ στοὺς τόπους τῆς λατρείας καὶ μᾶς κάνει νὰ μετᾶσχουμε σ' αὐτήν. Τόσο στὰ Χριστουγεννιάτικα, ὅσο καὶ στὰ Πασχαλινά, δὲν ἔχουμε ἀπλῶς τὴ μυροβόλο τοῦ λιβανιοῦ, τὸ καντηλάκι, τὴν τρεμόσβηστη λαμπάδα. Ἔχουμε τὴν προσευχὴ, τὴν ἐνεργὸ συμμετοχὴ, τὴν ἀνάταση τῆς ψυχῆς, τὴν εἰλικρινῆ καὶ πηγαία συγκίνηση.

Πῶς ἐξηγεῖται αὐτό; Ἀπλούστατα: Ὁ Παπαδιαμάντης ἐζοῦσεν ὁ ἴδιος μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἀτμόσφαιρα. Γι' αὐτὸν ὁ Χριστιανισμὸς - κι' ἐπομένως καὶ τὰ μεγάλα τοῦ γεγονότα, ὅπως ἡ Γέννηση κι' ἡ Ἀνάσταση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ - ἦταν βιώματα. Δὲν ἦταν ξερὰ διακοσμητικὰ στοιχεῖα. Κι' ὅπως εἶχαν μὴ βαθειὰ στὴ ζωὴ του, ἔτσι ἔμπαιναν καὶ στὴν οὐσίαν τοῦ ἔργου του. Ἔτσι καὶ τὰ πρόσωπά του τὶς νοιώθουν πολὺ τὶς μεγάλες γιορτές. Τὶς νοιώθουν, γιατί τὶς ζοῦν. «Αἱ δυὸ γυναῖκες ἤρχισαν νὰ ἀναζωπυρῶσι τὰ φυτίλια... Ἡσθάνοντο ἀνέκφραστον χαρὰν καὶ γλύκαν εἰς τὰ σωθικὰ των. Ἦτο ἀνάστασις, Ἀνάστασις!». Πόσα μᾶς λέν οἱ λιπὲς αὐτὲς γραμμὲς, πόσα μᾶς ἐκφράζουν! Πρόσωπα καὶ συγγραφέας κινοῦνται μέσα στὴν ἴδια ἀτμόσφαιρα. Τὸ καταλαβαίνει. Κι' ἂν εἶσαι ἀδελφὴ ψυχὴ, συμμετέχεις κι' ἐσὺ στὰ συναισθήματά τους. Ἔτσι ἐξηγῶ, γιατί σὰν ἡμᾶςτε παιδιὰ

Ὁρθρίσωμεν ὀρθρου βαθέος καὶ ἀντὶ μύρου τὸν ὕμνον προσοίσωμεν τῷ Δεσπότη· καὶ Χριστὸν ὀψόμεθα, δικαιοσύνης ἥλιον, πᾶσι ζωὴν ἀνατέλλοντα.

Ἀς σπκωθούμε ἀπὸ τα χαράματα καὶ ας προσφέρουμε στὸν Κύριο ἀντὶ γιὰ μύρα τὸν ὕμνο μας. Τότε θα δούμε με τῆς ψυχῆς τὰ μάτια τὸν Χριστό, τὸν ἥλιο τῆς Δικαιοσύνης, ποὺ σκορπίζει σὲ ὅλους μας τὸ φῶς τῆς ζωῆς.

καὶ παίρναμε καινούργιο Ἀναγνωστικὸν στὰ χέρια μας, πρώτη μας δουλειὰ ἦταν νὰ ψάξουμε γιὰ κανένα χριστουγεννιάτικο ἢ πασχαλινὸ διήγημα τοῦ Παπαδιαμάντη. Τὸ παιδί εἶναι ἡ «ἀδελφὴ ψυχὴ» τῶν χριστιανῶν.

Αὐτὸ λοιπὸν εἶναι τὸ μυσικὸ τοῦ Παπαδιαμάντη. Ἐγραψαν κι' ἄλλοι ἑορταστικὰ διηγήματα. Οὔτε τὸν ξεπέρασαν, οὔτε τὸν ἔχουν φθάσει. Δὲν ἀρκεῖ μόνο νὰ διαθέτῃς τὴν τέχνη τοῦ Παπαδιαμάντη (καὶ πόσοι τὴν ἔχουν;). Πρέπει νὰ ζῆς τὸ χριστιανικὸ γεγονὸς. Ἀλλοιῶς, ὅλα καταντοῦν φτωχὲς μιμήσεις, ψεύτικοι, ξέθωροι χρωματισμοί. Ἐκεῖνοι ἔχουν μίαν ἐξωτερικὴ χροιά. Ἐδῶ ἔχουμε συμμετοχὴ ψυχῆς. Τῆς ψυχῆς τῶν προσώπων, μὰ πρῶτα - ἐπαναλαμβάνω - τῆς ψυχῆς τοῦ καλλιτέχνη. Δὲν ἔχει αὐτὸς ἀνάγκη νὰ δανειστῇ, οὔτε νὰ πᾶν νὰ παρατηρήσῃ. Ξέρει. Μιλάει ἡ πείρα του, ἡ ζωὴ του, ἡ καρδιά του. Δὲν εἶναι ὁ ρεπόρτερ, ποὺ πέρασε, εἶδε, καὶ πῆγε στὸ γραφεῖο του νὰ περιγράψῃ. Εἶναι ὁ ἴδιος πρόσωπο, πρωταγωνιστὴς στὴ σκηνή. Τὴ ζῇ, τὴν ξέρει σὺς λεπτομέρειές της. Πασκίζουν μερικοὶ νὰ τὸν μιμηθοῦν. Μὰ ἔχουν τόση σχέση μὲ τὸ θρησκευτικὸ γεγονὸς, ὅση κι' ὁ ὑποφαινόμενος μὲ τὶς κινέζικες σπουδές. Παραμορφώνουν τὰ ρητὰ ποὺ θέ-

λουν νὰ χρησιμοποιήσουν, περιγράφουν κρύα καὶ παγωμένα, λένε ἀλλ' ἀντ' ἄλλων, καὶ σὲ κάνουν νὰ γελᾷς ἢ ν' ἀγανακτῇς.

Στὸ σημεῖο ὅμως αὐτὸ πού φθάσαμε, προβάλλει τὸ ἐρώτημα: Ποιὸς εἶναι ὁ Χριστιανισμὸς ποὺ παρουσιάζεται μέσα στὰ διηγήματα αὐτὰ τοῦ Παπαδιαμάντη; Τὸ ἐρώτημα αὐτὸ εἶναι μερικώτερη διατύπωση τοῦ ἄλλου: ποιὸς εἶν' ὁ Χριστιανισμὸς τοῦ Παπαδιαμάντη; Τὸ ζήτημα ἔχει τεθῇ καὶ στὸ παρελθὸν καὶ τώρα τελευταῖα. Οἱ ἀπαντήσεις ποὺ δόθηκαν ὑποστήριζαν οἱ περισσότερες πὼς ὁ Παπαδιαμάντης εἶν' ἕνας χριστιανὸς διηγηματογράφος, μὲ ἐνσυνείδητη καὶ ζωντανὴ πίστη, μὲ συνέπεια στὴ ζωὴ του καὶ στὸ ἔργο του. Τὴ θέση αὐτὴ ὑποστήριξε τελευταῖα κι' ὁ κ. Γ. Βαλέτας στὸ λαμπρὸ ἔργο του γιὰ τὸν Παπαδιαμάντη, ποὺ τὸν θεωρεῖ μάλιστα κι' ἀπολογητὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Παρουσιάστηκαν ὅμως καὶ μερικοὶ ν' ἀμφισβητήσουν ἢ νὰ μειώσουν τὴ χριστιανικότητα τοῦ μεγάλου διηγηματογράφου. Παλαιότερα ὁ Φῶτος Πολίτης, σ' ἕνα ἄρθρο του, ποὺ ἦταν ἀληθινὸς ὕμνος γιὰ τὸν «δεινὸν τεχνίτην τοῦ λόγου καὶ βασανισμένον νοσταλγόν», ἐξέφραζε τὴ γνώμη πὼς ὁ Παπαδιαμάντης ἦταν «ὁ πιστὸς τῶν ἐξωτερικῶν συμβό-

Τὴν ἄμερόν σου εὐσπλαχνίαν, οἱ ταῖς τοῦ ἅδου σειραῖς συνεχόμενοι, δεδορκότες, πρὸς τὸ φῶς ἠπείγοντο, Χριστέ, ἀγαλλομένῳ ποδί, πάσχα κροτοῦντες αἰώνιον.

Χριστέ μας, όταν εἶδαν τὴν ἀπειρὴ εὐσπλαχνία Σου ἐκεῖνοι ποὺ ἦσαν δεμένοι μετὰ αὐτοῖς τοῦ ἀδῆ καὶ ἐσπεύδαν με πόδια ποὺ σκιρτοῦσαν ἀπὸ ἀγαλλίαση νὰ ἐλθοῦν κοντὰ σε Εσένα ποὺ εἶσαι τὸ Φῶς, χτυπώντας τὰ χέρια τους με χαρὰ, ἐόρταζαν τὸ Πάσχα ποὺ θα διαρκέσει στους αἰῶνες.

λων τῆς λατρείας τῆς χριστιανικῆς» καὶ ὅτι «ποτέ δὲν θὰ κατάρθωνε νὰ καταλήξῃ εἰς κελεύσματα ἐνθουσιώδους πίστεως, ὡς ὁ Δοστογέφσκυ, ὁ ἀποδεχόμενος ἀπολύτως, ὅτι θὰ ἐκινούσαμε καὶ τὰ βουνὰ ἀκόμη, ἂν μᾶς ἔφλεγε πίστις τελεία». Καὶ τώρα τελευταῖα σὲ κάποιον ἄρθρο ποὺ δημοσιεύθηκε στὸ πανηγυρικὸ τεύχος τῆς «Νέας Ἑστίας» γιὰ τὸν Παπαδιαμάντη (Γρ. Κασσιμάτης: «Ὁ Παπαδιαμάντης ἀπ' τὴ σκοπιὰ τοῦ 1941», Νέα Ἑστία, Χριστούγεννα 1941, σελ. 45-46), ἂν καὶ ἀναγνωρίζεται ὅτι «τὸ ἔργο τοῦ Παπαδιαμάντη ἔχει θέσι χρυσὴ στὰ γράμματα καὶ στὴν πνευματικὴ ζωὴ τοῦ τόπου μας», ὑπάρχει ὅμως κι' ὁ ἰσχυρισμὸς πὼς ἡ θρησκευτικότης τοῦ Παπαδιαμάντη «τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἐβάρυνε ἡ συνήθεια», ἦταν μία θρησκευτικότης χωρὶς ὀρμὴ καὶ σκέψη... Πρέπει ὅμως νὰ παρατηρήσουμε εὐθύς ἀπ' τὴν ἀρχή, ὅτι τόσο οἱ ὑπέρμαχοι τῆς χριστιανικότητος τοῦ Παπαδιαμάντη - οἱ περισσότεροι - ὅσο κι' οἱ ἀρνητὲς τῆς - οἱ λιγώτεροι - δὲν μᾶς ἔδωσαν ὡς τώρα μία μελέτη τοῦ ζητήματος, ποὺ νὰ στηρίζεται ἀπάνω σὲ συνολικὴ ἔρευνα τοῦ βίου καὶ τοῦ ὅλου ἔργου του. Οἱ περισσότεροι μιᾶνε μᾶλλον πρόχειρα καὶ μὲ γενικότητες. Ἐξαίρεση ἀποτελεῖ ὁ κ. Βαλέτας, ὁ βαθύτερος μελετητὴς τοῦ ἔργου καὶ τοῦ βίου τοῦ Παπαδιαμάντη,

μιά κι' αὐτὸς - τέτοια εἶναι ἡ φύση τῆς ἐργασίας του - ἀναγκάζεται νὰ περιορίσῃ σὲ κατωχρωμένα μὲν, ἀλλὰ λίγα καὶ μᾶλλον γενικὰ στοιχεῖα. Μοῦ φαίνεται ὅμως πὼς εἶναι ἀπαραίτητο νὰ δοθῇ μία λύση στὸ ζήτημα αὐτό, ποὺ εἶναι ἀπ' τὰ σπουδαιότερα κεφάλαια τῶν Παπαδιαμαντικῶν σπουδῶν. Καὶ εἶναι πολλὰ καὶ πλούσια τὰ στοιχεῖα ποὺ μᾶς προσφέρονται γιὰ μία τέτοια ἐργασία... Ἀλλὰ καὶ μόνο τὰ στοιχεῖα ποὺ μᾶς δίνουν τὰ Πασχαλινὰ του Διηγήματα, καὶ μόνον αὐτά, εἶναι ἀρκετὰ γιὰ νὰ μᾶς χαρίσουν μίαν ἄρτια ὁπωσδήποτε εἰκόνα τοῦ Παπαδιαμάντη σὰν χριστιανοῦ λογοτέχνη. Χρησιμοποιώντας γιὰ τὴν ὥρα τὰ στοιχεῖα αὐτά - ἀφοῦ μὲ τὰ Πασχαλινὰ Διηγήματα ἀσχολοῦμαστε τούτη τὴ στιγμὴ - θὰ κάνουμε σπάνιες μόνο ἀναδρομὲς στὶς ἄλλες πηγές, μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς σὲ ἄλλη περίσταση θὰ μᾶς δοθῇ εὐκαιρία γιὰ γενικώτερη μελέτη τοῦ θέματος.

-Ποιὰ λοιπὸν εἶναι ἡ θρησκευτικότης ποὺ ἐκδηλώνεται μέσα στὰ Πασχαλινὰ Διηγήματα τοῦ Παπαδιαμάντη; Πρῶτα-πρῶτα πρέπει νὰ ἀναγνωρίσουμε ὅτι ὑπάρχουν σ' αὐτὰ πολὺ οἱ λατρευτικοὶ τύποι. Ἀλλὰ, γεννᾶται τὸ ἐρώτημα:μποροῦσε νὰ γραφτῇ ἑορτασικὸ διήγημα, χωρὶς νὰ περιέχῃ τὸ χριστιανικὸ λατρευτικὸ στοιχεῖο; Βέβαια,

Προσέλθωμεν λαμπαδηφόροι, τῷ προϊόντι Χριστῷ ἐκ τοῦ μνήματος, ὡς Νυμφίῳ, καὶ συνεορτάσωμεν ταῖς φιλεόρτοις τάξεσι, πάσχα Θεοῦ τὸ σωτήριον.

Ἀς πλησιάσουμε τὸν Χριστό, ποὺ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸν τάφο ὡς Νυμφίος, καὶ, κρατώντας στὰ χέρια μας λαμπάδες, μαζί με τὰ φιλεόρτα τάγματα τῶν ἀγγέλων ας γιορτάσουμε τὸ Πάσχα τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἔφερε τὴ σωτηρίαν μας.

γενικά πασχαλινὸ διήγημα μπορούσε νὰ γραφτῇ χωρὶς αὐτό· μὰ ἑορταστικό; Ἄλλωστε, κί' ὁ ἴδιος ὁ Παπαδιαμάντης ἔχει γράψει τέτοια πασχαλινὰ διηγήματα. Μὰ πῶς θὰ μπορούσε νὰ γραφτῇ ἑορταστικὸ διήγημα, χωρὶς νὰ φαίνεται πουθενὰ λατρεία; Κί' ἔπειτα, τί φαντάζονται; Εἶναι ἄραγε πάντοτε ζήτημα τύπου ἢ λατρεία μέσα σὸν Χριστιανισμό; Ἄν ὁ Παπαδιαμάντης περιοριζόταν μόνο νὰ μᾶς περιγράψῃ ἓνα ἐξωκκλησάκι, πέντε εἰκόνες, ἄλλα τόσα καντήλια καὶ πολλὰς λαμπάδες, καὶ σταματοῦσεν ὡς ἐκεῖ κί' ἐξαντλοῦσεν ὡς ἐκεῖ ὅλο τὸ θρησκευτικὸ τοῦ συναίσθημα, θὰ μπορούσεν ἴσως νὰ κατηγορηθῇ γιὰ τυπολάτρη. Μὰ δὲν σταματᾷ ἐκεῖ. Ἀντίθετα, ἀπὸ ἐκεῖ ξεκινᾷ. Καὶ προχωρεῖ σὲ βάθος. Δέ μᾶς πηγαίνει στὴν Ἐκκλησίαν τὴν Ἀνάσταση, γιὰ ν' ἀνάψουμε μία λαμπάδα, ν' ἀκούσουμε μηχανικὰ δυὸ-τρὶς ψαλμωδίες, νὰ μυρίσουμε θυμίαμα καὶ νὰ φύγουμε ἱκανοποιημένοι. Ὅλ' αὐτὰ στὴ χριστιανικὴ λατρεία εἶναι μέσα γιὰ τὸν ὑψηλὸ σκοπὸ - κί' ἔτσι τὰ θεωρεῖ κί' ὁ Παπαδιαμάντης. Ὁ πόθος τοῦ εἶναι νὰ νοιώσῃ ἡ ψυχὴ τὸ μυστήριον τῆς Ἀναστάσεως, νὰ τὸ καρῇ, νὰ τὸ λατρέψῃ. Ὁ ἴδιος συγκινεῖται βαθειὰ ἀπ' τὸ μεγάλο τοῦτο τῆς πίστεώς μας μυστήριον καὶ, διαβάζοντάς τον, καταλαβαίνει πῶς

ἐδῶ μιλάει μία ψυχὴ ποὺ ἡ Ἀνάσταση σὰν γεγονὸς καὶ σὰν ἀλήθεια τὴν ἔχει θίξει ὅχι ἐπιδερμικά, μὰ στὰ κατὰ βάθος της. Ἀκριβῶς δὲ γι' αὐτό, καθὼς εἶπα καὶ παραπάνω, κατορθώνει ὁ Παπαδιαμάντης νὰ δημιουργῇ γνήσια θρησκευτικὴ ἀτμόσφαιρα στὰ ἑορταστικὰ διηγήματά του.

Δεύτερη διαπίστωση ποὺ ἔχω νὰ κάμω εἶναι τούτη: Οἱ χριστιανοὶ ποὺ κινοῦνται μέσα στὰ διηγήματα αὐτὰ εἶναι πιστοί. Δὲν εἶναι βέβαια ἅγιοι. Οὔτε εἶναι δίχως ἐλαττώματα. Πιστεύουν ὅμως. Ἄλλοι πιστεύουν ἀπὸ παράδοση. Ἄλλοι ὅμως ἔχουν πρὸς καλλιεργημένη, φωτισμένη πίστη. Ὁ ὀρθολογισμός, ἡ ἀπιστία, δὲν τοὺς ταράζει. Εἶναι ἡ πίστη τοὺς ἡρεμν, γαλήνια, κατασταλαγμένη.

Ὅπως οἱ ἥρωές του, καὶ ὁ Παπαδιαμάντης πιστεύει. Γεννήθηκε κί' ἀνατράφηκε στὴν πίστη μέσα. Ἡ πίστη τοῦ ἔρχεται ἀπὸ μακρὰ, ἀπὸ γενεὲς γενεῶν πιστῶν ἀνθρώπων. Τὴν ἐγκολπώθηκε τὴν πίστη αὐτὴν καὶ δὲν τὴν ἀφήνει οὔτε στὰ ἐφηβικά, οὔτε στὰ νεανικά, οὔτε στὰ ὠριμά του χρόνια. Καὶ τὴν κρατᾷ ὅχι μόνο σὰ θεωρία, μὰ καὶ σὰν πράξη. Ζῇ μὲ τὴν πίστη, κί' ὅταν ἔρθῃ ἡ στερνὴ τοῦ στιγμὴ, θὰ παραδώσῃ σὸν Πλάστη τὴν ἀγνή του ψυχὴ, μὲ λόγια

Κατὴλθες ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς καὶ συνέτριψας μοχλοὺς αἰωνίους, κατόχους πεπεδημένων, Χριστέ· καὶ τριήμερος, ὡς ἐκ κήτους Ἰωνᾶς, ἐξανέστης τοῦ τάφου.

Κατέβηκες, Χριστέ μας, ὡς τὰ κατὰ βάθος τῆς γῆς - σὺν ἀδελφὰς βασιλεία - καὶ ἔκανες συντρίμμια τὶς αἰώνιες ἀμπάρες, ποὺ κρατοῦσαν στὰ δεσμά τοὺς καταδίκους. Καὶ μέσα σὲ τρεῖς μέρες, ὅπως ἀκριβῶς ἀπὸ τὸ κήτος ὁ Ἰωνᾶς, ἀναστήθηκες ἀπὸ τὸν τάφο.

προσευχῆς στὰ χεῖλη.

Εἶναι λοιπὸν πιστὸς ὁ Παπαδιαμάντης. Καὶ δὲν ὑποστέλλεται νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν πίστη του, νὰ τὴν ὁμολογήσῃ, νὰ τὴν κηρύξῃ. Τὰ πλήθη τῶν δημοσιογράφων καὶ λογοτεχνῶν ποὺ τὸν περικυκλώνουν καὶ πᾶνε γυρεύοντας ν' ἀποκτήσουν τὴν περιζήτητη εὐνοιά του, ξέρουν τὴν πίστη του, τοὺς ἀναγκάζει νὰ τὴ σεβασθοῦν - πολλοὶ προχωροῦν περισσότερο: τὴ θαυμάζουν καὶ τὴ ζηλεύουν. Εἶπα, δὲν ὑποστέλλεται νὰ κηρύξῃ τὴν πίστη του. Τὸ μυθιστόρημά του «Ἡ Γυφτοπούλα» ἄλλο δὲν κάνει παρὰ νὰ κηρύξῃ τὴ νίκη τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπάνω στὴν εἰδωλολατρεία, τὸ μάταιο κι' ἀνούσιο καὶ χιμαιρικὸ κυνηγητὸ ὄλων ἐκείνων πού, σὰν τὸν Πλήθωνα, ζητοῦν τὴν ἀναβίωση μίας «παλιμψήστου θρησκείας». Τὴν πίστη τοῦ Ντοστογιέφσκη στὸ θαῦμα τὴν ἔχει κι' ὁ Παπαδιαμάντης. Καὶ δὲν εἶναι μόνο μία φορά ποὺ μιλάει γιὰ τὴ θαυματουργὸν πίστη. Θυμηθῆτε τὸν παπὰ-Φραγκοῦλη τοῦ «Στὸ Χριστὸ στὸ Κάστρο» ποὺ ἀποφασίζει νὰ κάμῃ τὸ ἐπικίνδυνο ταξεῖδι γιὰ νὰ σώσῃ τοὺς δυὸ χωριανοὺς ποὺ κλείστηκαν στὰ χιόνια: «Ὅπου εἶναι μία

μερικὴ προαίρεσις καλὴ κι' ἔχει κανεὶς καὶ χρέος νὰ πληρώσῃ, ἃς εἶναι καὶ τόλμη ἀκόμη, καὶ ὅπου πρόκειται νὰ βοηθήσῃ κανεὶς ἀνθρώπους, καθὼς ἐδῶ, ἐκεῖ ὁ Θεὸς ἔρχεται βοηθός, καὶ ἐναντίον τοῦ καιροῦ καὶ μὲ χίλια ἐμπόδια. Ἐκεῖ ὁ Θεὸς συντρέχει καὶ μὲ εὐκολίες καὶ θαῦμα ἀκόμη, τί νομίζεις, Πανάγο;...». Κι' ὅταν οἱ ἀρνῆτες τοῦ καιροῦ τοῦ θὰ εἰρωνευθοῦν τὸν Παπαδιαμάντη γιὰ τὴν πίστη του, καὶ θὰ πεταχτοῦν νὰ τοῦ φωνάξουν «Μὴ θρησκευτικά, πρὸς Θεοῦ!» ἐκεῖνος θὰ ὑψώσῃ θαρραλέα τὴ φωνή του γιὰ νὰ κηρύξῃ ἐπιγραμματικά: «Τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος ἔχει καὶ θὰ ἔχῃ διὰ παντὸς ἀνάγκην τῆς θρησκείας του». Καὶ θὰ προσθέσῃ τὴν ἀντρίκεια καὶ παλληκαρίσια δήλωση: «Ἐν ὧσιν καὶ ἀναπνέω καὶ σωφρονῶ, δὲν θὰ παύσω πάντοτε νὰ ὑμῶ μετὰ λατρείας τὸν Χριστὸν μου». Δῆλωσιν, ποὺ μὲ ὁμοιᾶς τῆς δὲν μᾶς ἔχουν συνηθίσει οἱ νεοῦλλοι λογοτέχνες, δυστυχῶς γι' αὐτοὺς καὶ γιὰ τὴ λογοτεχνία μας, καὶ πρὸς αἰώνια τιμὴ τοῦ Παπαδιαμάντη.

(βλ. «Ἄπαντα Πεζά», Γ. Βερίτη, ἐκδ. «Ἡ Δαμασκός», Ἀθῆναι 1958)

Φυλάξας τὰ σήμαντρα σῶα, Χριστέ, ἐξηγέρθῃς τοῦ τάφου, ὃ τὰς κλεῖς τῆς Παρθένου μὴ λυμηνάμενος ἐν τῷ τόκῳ σου· καὶ ἀνέωξας ἡμῖν Παραδείσου τὰς πύλας.

Χριστέ μας, εσύ που όταν γεννήθηκες δεν προκάλεσες φθορά στην κλειστή πύλη της αγνότητας της Παρθένου, τώρα αναστήθηκες από τον τάφο χωρίς να καταστρέψεις τις σφραγίδες του τάφου Σου και, καθώς ἐβγαίνεις απ' αυτόν θαυματουργικά, ἀνοίξεις σε εμάς τις πύλες του Παραδείσου.

ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,

παν/κού καθηγητή και πρώην πρυτάνεως Γ. Μπαμπινιώτη
για τον εορτασμό της 25ης Μαρτίου

Επ' ευκαιρία του εορτασμού της 25ης Μαρτίου, ως πανεπιστημιακός δάσκαλος και με συναίσθηση της ευθύνης του λειτουργήματος του Υπουργού Παιδείας, θέλω να μοιραστώ μαζί σας μερικές σκέψεις για το μεγάλο αυτό γεγονός που γιορτάζουν μαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς, όλος ο ελληνικός λαός, όλος ο ελληνισμός όπου γης.

Φυσικός χώρος του εορτασμού του εθνικού αυτού γεγονότος, που είναι συμβολικά δεμένο και με μια μεγάλη θρησκευτική γιορτή, τη γιορτή της Παναγίας, είναι και παραμένει το σχολείο. Επικαλούμαι την ευαισθησία όλων των εκπαιδευτικών για το μοναδικής σημασίας ιστορικό γεγονός της εθνικής μας παλιγγενεσίας. Το ιστορικό αυτό γεγονός πρέπει να εορτάζεται στα σχολεία με καθολική συμμετοχή μαθητών και εκπαιδευτικών όχι μόνο

με πανηγυρικό τρόπο (επίσημη ομιλία, θεατρικές απεικονίσεις, τραγούδια, απαγγελίες ποιημάτων, παραδοσιακούς χορούς κ.τ.λ.), αλλά και με πιο ουσιαστικό τρόπο, με συζητήσεις μέσα στις τάξεις πριν από τον εορτασμό για τη σημασία του γεγονότος και τη θέση του στην ιστορία της πατρίδας μας.

Προέκταση των ενδοσχολικών εκδηλώσεων είναι ο εορτασμός του ιστορικού γεγονότος στον δημόσιο χώρο, στους δημόσιους χώρους όλων των περιοχών της Ελλάδος με τον συμβολισμό των σχολικών παρελάσεων. Η συμμετοχή μαθητών σε τέτοιες δημόσιες εκδηλώσεις απόδοσης τιμής στους Έλληνες αγωνιστές, οι οποίοι δοκιμάστηκαν σκληρά, έχυσαν το αίμα τους και θυσίασαν τη ζωή τους για να απελευθερωθεί η πατρίδα μας από τη μακραίωνη τουρκική σκλαβιά, αποτελεί ελάχιστη δική μας συμβολή στη

**Σωτήρ μου, τὸ ζῶν τε καὶ ἄθυτον ἱερεῖον, ὡς Θεός, σεαυτὸν ἐκουσίως
προσαγαγὼν τῷ Πατρί, συνανέστησας παγγενὴ τὸν Ἀδάμ, ἀναστὰς ἐκ τοῦ
τάφου.**

Σωτήρα μου, εσύ που είσαι το γεμάτο από ζωή ιερό σφάγιο, πρόσφερες θεληματικά ως θυσία τον εαυτό Σου στον Πατέρα και έτσι ανέστησες μαζί Σου τον Αδάμ, καθώς και το ανθρώπινο γένος, ως Θεός παντοδύναμος.

μνήμη αυτών των ηρώων, στην ιστορική μνήμη του νέου ελληνισμού, πράγμα που είναι χρέος μας να νιώσουν και να σεβαστούν πρώτοι και πάνω απ' όλα οι νέοι μας.

Οτιδήποτε αμαυρώνει «χωρίς περίσκεψιν» αυτή την ιστορική μνήμη και την οφειλόμενη από όλους μας τιμή δεν προσβάλλει μόνο τη μνήμη των ηρώων, αλλά απαξιώνει πρωτίστως εμάς που αποδεικνυόμαστε ανάξιοι της θυσίας τους. Η αίσθηση ορίων είναι το λιγότερο που μπορεί να ζητήσει κανείς στη στάση όλων μας απέναντι σε τέτοιες ιστορικές επετείους και απέναντι στις μεγάλες ηρωικές μορφές του ελληνικού λαού. Δεν είμαστε εμείς -τα θεσμικά πρόσωπα, οι πολιτικοί ή οι διάφοροι εκπρόσωποι- οι αποδέκτες της τιμής που ανήκει στους ήρωες που θυσιάστηκαν. Είμαστε όλοι μαζί ένα μικρό αντιπροσωπευτικό κομμάτι του ελληνικού λαού που καλούμαστε σε τέτοιες εκδηλώσεις να εκφράσουμε δημόσια τον σεβασμό μας και να αναγνωρίσουμε δημόσια την οφειλή μας στους τιμώμενους αγωνιστές του '21.

Δάσκαλοι, γονείς, συγγενείς, φίλοι, απλοί πολίτες προσερχόμαστε σε

τέτοιες δημόσιες εκδηλώσεις να καμαρώσουμε τα νέα παιδιά, συμμετέχοντας και οι ίδιοι ψυχικά στον εορτασμό και - παρ' όλη τη συσσωρευμένη πικρία που έχει πλημμυρίσει τις ψυχές μας σε αυτή την πρωτόγνωρη κρίση που περνά η χώρα μας - δεν έχει κανείς μας το δικαίωμα ούτε τη νομιμοποίηση να πληγώσει το δημόσιο αίσθημα και να τραυματίσει μια εθνική επέτειο μνήμης.

Καλούμεθα, λοιπόν, όλοι, ιδίως οι νέοι, να εορτάσουμε αυτή την επέτειο όπως αξίζει στους αγωνιστές του '21 και όπως απαιτούν η παράδοση, το ήθος και το πνεύμα αυτής της επετείου και πάνω απ' όλα ως ένα εθνικό χρέος που ενώνει όλους τους Έλληνες, ανεβάζει το ηθικό μας και αποτελεί πηγή υπερηφάνειας για όλους μας. Τα λόγια του Κολοκοτρώνη προς τους νέους είναι και σήμερα επίκαιρα: «Εἰς εὐχὰς μένει νὰ ἰσάσῃτε καὶ νὰ στολίσῃτε τὸν τόπον, οὐδὲν ἡμεῖς ἐλευθερώσαμε· καὶ, διὰ νὰ γίνῃ τούτο, πρέπει νὰ ἔχετε ὡς θεμέλια τῆς πολιτείας τὴν ὁμόνοια, τὴν θρησκείαν, τὴν φρόνιμον ἐλευθερίαν».

Ὁ παῖδας ἐκ καμίνου ῥυσάμενος, γενόμενος ἄνθρωπος, πάσχει ὡς θνητός καὶ διὰ πάθους τὸ θνητὸν ἀφθαρσίας ἐνδύει εὐπρέπειαν, ὁ μόνος εὐλογητὸς τῶν πατέρων Θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Αὐτὸς που διαφύλαξε ἀβλαβεῖς τοὺς τρεῖς παῖδες ἀπὸ το φλεγόμενον καμίνι, ὅταν ἔγινε ἄνθρωπος, πάσχει σαν ἕνας θνητός. Καὶ με τὸ πάθος τοῦ ντύνει με λαμπρὴ καὶ ἀφθαρτὴ στολή τὸ θνητὸ ἀνθρώπινο σῶμα ὁ μόνος εὐλογητὸς καὶ ὑπερένδοξος Θεὸς τῶν Πατέρων μας.

Με αφορμή τον σχολικό μας εορτασμό
για την 25η Μαρτίου

ΗΡΩΙΔΕΣ ΚΑΙ ΗΡΩΕΣ ΣΤΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΑΓΩΝΑ

της **Ελισάβετ Φωτοπούλου,**
Εκπαιδευτικού

Φέτος συμπληρώνεται επέτειος 100 χρόνων από την απελευθέρωση της Μακεδονίας μας (1912-2012). Για το λόγο αυτό, το Σχολείο μας αποφάσισε να αφιερώσει τον εορτασμό της εθνικής επετείου της 25ης Μαρτίου 1821 στο Μακεδονικό Αγώνα και ειδικότερα στον Μακεδονομάχο Παύλο Μελά και στις ηρωίδες δασκάλες που θυσίασαν τη ζωή και την ύπαρξή τους υπέρ πίστεως και πατρίδος.

Θα μπορούσε να απορήσει κανείς με το εγχείρημα αυτό, αλλά, αν ρίξουμε μια προσεκτική ματιά στην ιστορία θα διαπιστώσουμε ότι ο Μακεδονικός Αγώνας δεν απέχει πολύ χρονικά ούτε και διαφέρει από τον Απελευθερωτικό Αγώνα του 1821.

Κάνοντας μια σύντομη αναδρομή στους επαναστατικούς χρόνους θα δού-

με ότι, ταυτόχρονα με την κήρυξη της Επανάστασης στο Μοριά, ξεσηκώθηκε και η Μακεδονία με επίκεντρο την Κατοριά και σύντομα ο αγώνας εξαπλώθηκε και στις γύρω περιοχές της Γευγελής, της Δοϊράνης, του Μοναστηρίου. Αρχηγός των Μακεδονικών δυνάμεων ο Εμμανουήλ Παππάς από τις Σέρρες. Δυστυχώς όμως, κάθε προσπάθεια πνίγηκε στο αίμα και για δεκαετίες η Μακεδονία παρέμενε αποκομμένη από το νεοσύστατο ελληνικό κράτος. Στην προβολή που είχαν ετοιμάσει μαθητές της Β΄ Γυμνασίου είδαμε πως, όταν ο Σολωμός έγραφε τον εθνικό ύμνο, πολλές περιοχές της Ελλάδος, και η Μακεδονία, παρέμεναν υποταγμένες στον οθωμανικό ζυγό.

Όλα αυτά τα χρόνια της ατελείωτης σκλαβιάς οι Έλληνες προ-

**Γυναίκες μετά μύρων θεόφρονες όπισω σου ἔδραμον· ὄν δὲ ὡς θνητόν
μετὰ δακρύων ἐζήτουν, προσεκύνησαν χαίρουσαι ζῶντα Θεόν, καὶ πάσχα
τὸ μυστικὸν σοῖς, Χριστέ, μαθηταῖς εὐηγγελίσαντο.**

Οἱ θεοσεβεῖς γυναῖκες φέροντας ἀρώματα ἔτρεξαν πίσω Σου και, ἐνὼ ἐκλαιγαν ἀναζητώντας Σε ὡς θνητό, Σε προσκύνησαν ἀναστημένον γεμάτες ἀπὸ χαρὰ, γιατί βεβαιώθηκαν πως εἶσαι ὁ ζωντανός Θεός και μετέδωσαν στους μαθητές Σου την Ἀνάστασή Σου.

σπαθούσαν να διατηρήσουν την ελληνική παράδοση και γλώσσα. Στο Μοναστήρι εκπαιδευτικά και φιλανθρωπικά ιδρύματα κρατούσαν άσβεστο το ελληνικό στοιχείο. Φυσικά, καθοριστικό ρόλο έπαιξαν οι Ελληνίδες δασκάλες, οι οποίες εκτός από το σπουδαίο εκπαιδευτικό έργο τους είχαν αναλάβει χρέη καθοδηγητή, μεταφορέα οπλισμού και πολύτιμων εγγράφων. Οι υπηρεσίες τους ήταν πολύτιμες για τον τόπο μας, αφού πλέον ο κίνδυνος που απειλούσε το έθνος μας δεν ήταν μόνο οι Τούρκοι. Οι Βούλγαροι που εποφθαλμιούσαν την περιοχή προσπαθούσαν με κάθε τρόπο να εισδύσουν και να καθιερωθούν στο χώρο. Η διαδικασία του εκβουλγαρισμού ήταν μεθοδική και είχε σκοπό την τελική ένωση της Μακεδονίας με τη Βουλγαρία. Η ίδρυση του «Μακεδονικού Κομιτάτου» (IMRO) αναφερόταν στα δικαιώματα του μακεδονικού λαού, είχε όμως κρυφό σκοπό να εκβουλγαρίσει σταδιακά το σύνολο των Μακεδόνων - μέσα από τις βουλγαρικές εκκλησίες, που υποχρέωναν τους πιστούς να λατρεύουν το Θεό στη βουλγαρική γλώσσα και να βαπτίζονται με βουλγαρικά ονόματα τα παιδιά τους, και μέσα από την ίδρυση βουλγαρικών σχολείων, που δίδασκαν τη βουλγαρική γλώσσα και συνείδηση. Η δράση αυτού του κομιτάτου στράφηκε σαφώς εναντίον δασκάλων, ιερέων και τοπικών προσωπικοτήτων και, όταν άρχι-

σαν οι σφαγές, οι Έλληνες αφυπνίστηκαν.

Με έκκληση του Μητροπολίτη Κατοριάς Γερμανού Καραβαγγέλη ιδρύθηκε στην Αθήνα το Μακεδονικό Κομιτάτο και εθελοντές από την απελευθερωμένη Ελλάδα έσπευσαν στη Μακεδονία να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους. Λαμπρή φυσιογνωμία αναδεικνύεται ο Παύλος Μελάς, ο οποίος με την αφοσίωσή του στον αγώνα εμψυχώνει και εμπνέει και, διασχίζοντας τη Μακεδονία, σπέρνει τον ιερό σπόρο της Λευτεριάς. Αποκορύφωση της πίστης του στην Ελευθερία η θυσία της ίδιας του της ζωής. Ο θάνατός του συγκλόνισε το πανελλήνιο και το αφύπνισε. Όπως αναφέρει ο Ίων Δραγούμης, «με τη σπίθα που άναψε στον καθένα, πολλοί που ήταν τυφλοί ως τότε, είδαν...».

Πλάι στους λαμπρούς Μακεδονομάχους και στους διπλωμάτες που συνετέλεσαν στην απελευθέρωση της Μακεδονίας είναι αναγκαίο να αναφερόμαστε στις Ελληνίδες δασκάλες που, όπως προαναφέραμε, έδωσαν όλο το δυναμισμό της ψυχής τους κι έφτασαν μέχρι την αυτοθυσία, για το καλό του τόπου. Γί αυτό, το θεατρικό της εορτής ήταν αφιερωμένο στη Βελίκα Τράικου, δασκάλα από το Γραδεμπόρι (σημερινό Πεντάλοφο της Θεσσαλονίκης), η οποία, παρά το νεαρό της ηλικίας της, γίνεται ο φωστήρας των ελληνόπουλων,

(συνέχεια στη σελ. 142)

Θανάτου έορτάζομεν νέκρωσιν, ἄδου τὴν καθαίρεσιν, ἄλλης βιοτῆς, τῆς αἰώνιου, ἀπαρχήν· καὶ σκιρτῶντες, ὕμνοῦμεν τὸν αἴτιον, τὸν μόνον εὐλογητὸν τῶν πατέρων Θεὸν καὶ ὑπερένδοξον.

Γιορτάζουμε σήμερα τη νέκρωση του θανάτου και τη συντριβή του άδη και την έναρξη άλλης ζωής, αιώνιας και αθάνατης. Με σκιρτήματα αγαλλίασης γι' αυτές τις ευεργεσίες ανυμνούμε τον χορηγό τους, τον Χριστό, που είναι ο Θεός των Πατέρων μας, ο μόνος άγιος να δοξάζεται πάνω από όλους.

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΤΟ ΠΑΣΧΑ ΤΗΣ ΘΕΙΑ-ΜΕΛΠΩΣ

Έβαλε τὴν καρέκλα τῆς στὴ μικρὴ πλακόστρωτη αὐλή. Ἐκάθησε. Σταύρωσε τὰ χέρια καὶ μισόκλεισε τὰ μάτια. Ἄ, τοῦτος ὁ καλός, ὁ ἀνοιξιάτικος ἥλιος... Νοιώθει τὸ φῶς του, τὴ ζεστασιὰ του χάδι στοργῆς νὰ τρυπώνη ἀπ' τοὺς πόρους τοῦ σώματος καὶ νὰ φθάνη ὡς τὸ μέσα κόσμο. Ἔπειτα εἶναι κι ἡ μέρα. Μεγάλη Πέμπτη.

Ἔτσι καὶ τότε. Ἐτοιμαζόταν γιὰ τὸ Πάσχα. Κρατοῦσε στὴ ζεστὴ ἀγκάλη τὸν πρωτότοκό τῆς. Ἦταν μάνα ἡ Μέλπω. Μάνα! Τί γλυκὸ πράγμα καὶ ὄνομα τοῦτο, τί περίσσια γλυκό! Μάνα μὲ τὸ μικρὸ Μίλτο ν' ἀκουμπάν πάνω στὴ μητρικὴ καρδιά. Ὁ ἥλιος, ἴδιος μὲ τὸ σημερινό, ἀπαλός, εὐχάριστος ἥλιος μὲ τ' ὀλόφωτο χέρι του χάιδευε τὸ παχουλὸ προσωπάκι

τοῦ μικροῦ καὶ τὸβαφε ἀλικου ρόδου μπουμπούκι. Ἄ, τότε... ἀναστέναξε ἡ γυναίκα. Δάκρυσε.

-Θειακούλα μου, πολὺ μοῦ κουράστηκες αὐτὲς τὲς ἡμέρες. Λοιπόν, μὴν κουνηθῆς τώρα ἀπ' τὴ θέσι σου. Κάτσε καὶ λιάσου, ἐγὼ θὰ τὰ βγάλω πέρα μοναχὴ μου. Δὲ θέλω καμμιά βοήθεια. Μ' ἀκουσες;

Τὸ νέο κορίτσι μὲ τὴν ξύλινη κουτάλα στὸ χέρι πρόβαλε στὴ τζαμένια πόρτα. Ἡ θειά-Μέλπω κύπταξε ὅλη τρυφερότητα καὶ στοργὴ τὴ Θυμιούλα τῆς. Τῆς χαμογέλασε. Κι' ἀμέσως πῆρε ἀπάντησι καὶ πληρωμὴ, τῆς κόρης τὸ πλατὺ χαμόγελο, τὸ γελαστὸ βλέμμα.

-Δοξασμένο τὸνομά σου, Κύριε, ψιθύρισε, κάτι μ' ἄφησες γι' ἀποκούμπι καὶ μένα.

Ὡς ὄντως ἱερὰ καὶ πανέορτος αὕτη ἡ σωτήριος νύξ καὶ φωταυγής, τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας τῆς ἐγέρσεως οὕσα προάγγελος, ἐν ᾗ τὸ ἄχρονον φῶς ἐκ τάφου σωματικῶς πᾶσιν ἐπέλαμψεν.

Αλήθεια, πόσο ἱερή, πανηγυρικότατη καὶ πλημμυρισμένη ἀπὸ φῶς εἶναι ἡ λυτρωτικὴ αὐτὴ νύχτα, που εἶναι ὁ προάγγελος τῆς λαμπρῆς ἡμέρας τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, κατὰ τὴν ὁποία ἀνέτειλε ἀπὸ τὸν τάφο σωματικὰ τὸ φῶς που δὲν ἔχει ἀρχὴ καὶ τέλος καὶ μας φώτισε ὅλους.

Ναί, δὲν τὴν ἄφησε ἔρμη ὁ Μεγαλοδύναμος. Κι' ὅμως τότε φαντάσθηκε, πὼς τᾶχασε ὅλα γιὰ ὅλα. Τότε... Περίμενε τὸ Πάσχα μὲ τὸ γλυκό της Μίλτο στὴν ἀγκαλιά. Τὸν εἶχε πάει νωρὶς-νωρὶς στὴν ἐκκλησία, τὸν εἶχε κοινωνήσει. Καὶ τί ὁμορφα, τί ἥρεμα ποὺ στάθηκε τὸ χρυσό της! Τὴν ὥρα π' ἄλλα παιδιὰ ἔσκουζαν καὶ χαλοῦσαν τὸν κόσμο, ὁ δικός της σὰν ἀρνάκι, σὰν ἀγγελάκι, δέχθηκε τὴ θεία κοινωνία. Κι' ἡ μάνα, θρήσκα μάνα, εὐτυχισμένη μάνα, σ' ὅλο τὸ δρόμο τὸ παίνευε τὸ μικρό της καὶ τὸ καμάρωνε καὶ τ' ὠνειρευόταν φρόνιμον ἄνδρα, στοῦ Θεοῦ τὸ δρόμο καὶ τὴ στράτα.

Ἔτσι ἀπαλά, ὅμοια μ' ὄνειρο κύλισε κεῖνο τὸ πρωινό τῆς Μεγάλης Πέμπτης, ὡς ποὺ ἦρθε τ' ἀπόγευμα. Πῶς τὸ θυμᾶται τ' ἀπόγευμα τοῦ τρόμου... Χωρὶς καμμιὰ προειδοποίησι, ἀπότομη, ἄγρια, μαύρη, πλάκωσε πρὶν ἀπ' τὴν ὥρα της ἡ Μεγάλη Παρασκευή. Δὲν τὸν περίμενε καὶ φάνηκε ὁ πατέρας της φερμένος ἀπ' τὸν τόπο τους.

Μὰ ἦταν στ' ἀλήθεια ὁ πατέρας της αὐτός; Ἦταν ὁ πατέρας της; Πῶ, πῶ, τὰ μάτια του, Θεέ μου, τὰ μάτια του!... Τὸ στόμα του... Ἐτρεμε. Δὲν ἔβγαζε ἀκέρνες τὶς λέξεις. Κάτι τὸν ἔπνιγε. Ἄκου, γρύλλιζε, καταριόταν, ποιος; ὁ πατέρας της, ὁ ἡμερος ἄνθρωπος, τὸ πρόβατο τοῦ Θεοῦ. Κατηγόραγε τὸν ἑαυτό του, τὸν ἔλεγε ἐγκληματία, κακοῦργο, παιδοκτόνο. Μίλαγε πικρὰ κι' ἄσπλαγχνα γιὰ τὴ χαρά της, γιὰ τὴν ἀγάπη της, γιὰ τὸ παιδί της... Τὴν ἄρπαξε ἄγρια ἀπ' τὸ χέρι.

-Ἐλα, φτωχό μου παιδί... Πᾶμε, πᾶμε... Ἄφησε, ἀδικημένο πλάσμα, τὴν κόλασι, τὸν Ἄδην. Ἐλα νὰ σὲ γλυτώσω. Ἐλα, μακριὰ ἀπ' τὸν ἐωσφόρο...

Ἐλεγε, ἔλεγε μπερδεμένα, ἀκατάληπτα, ἀσταμάτητα τὰ λόγια του ὁ γονιός. Αὐτὴ τᾶχε χαμένα. Δὲν ἤξερε ποῦ βρισκόταν, τί τῆς γινόταν.

Τότε ἀντίκρουσε πίσω της τὸν ἀδελφό της. Δὲ μίλαγε αὐτός. Τὸ μάτι του εἶχε θολώσει. Ἐτρίζαν τὰ δόντια του. Ἀνάσαινε δύσκολα. Μόνο τοῦτο τὸ λόγο τῆς εἶπε μὲ πάθος:

Αὕτη ἡ κλητὴ καὶ ἀγία ἡμέρα, ἡ μία τῶν Σαββάτων, ἡ βασιλὶς καὶ κυρία, ἐορτῶν ἐορτῇ καὶ πανήγυρις ἐστὶ πανηγύρεων, ἐν ᾗ εὐλογοῦμεν Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Αὕτη ἡ διαλεγμένη ἀπὸ τον Θεό καὶ αγιασμένη ἡμέρα, ἡ πρώτη τῆς εβδομάδας, ἡ βασιλίσσα καὶ κυρία ὅλων των ἡμερῶν του ἔτους, εἶναι των ἐορτῶν ἡ ἐορτὴ καὶ των πανηγύρεων ἡ πανήγυρις, κατὰ τὴν ὁποία δοξολογοῦμε αἰῶνια τον Χριστό.

-Ἄν μᾶς λυπᾶσαι καὶ δὲ θὲς νὰ μᾶς δῇς ἰσοβίτες στὴ φυλακὴ, παρά-
τα τα ὅλα κι' ἔλα μαζὴ μας στὸ σπίτι
μας, Μέλπω!

Νὰ τὰ παρατήσῃ ὅλα! Δηλαδὴ
τὸν ἄνδρα της, τὸ παιδί της πρὸ πά-
ντων! Τὸ ἀγγελούδι της, τὴν ἐλπί-
δα της, τὴν καρδιά της... Ἄ, ὁ σπα-
ραγμὸς τῆς μάνας! Μὰ δὲν πρόφθα-
σε νὰ σκεφθῇ, δὲν τὴν ἄφησαν οἱ δι-
κοὶ της νὰ διαλέξῃ, σέρνοντας τὴν
τράβηξαν, τὴν πῆραν. Κι' αὐτὴ τσα-
κισμένη, ὑπνωτισμένη τοὺς ἀκολου-
θῆσε. Γύρισε στὸ πατρικὸ της σπι-
τάκι. Πῆγε νὰ ζῇ χήρα στὰ δεκαο-
κτώ της χρόνια. Πῆγε καὶ δὲν πῆγε ἢ
ἴδια, γιατί ἡ Μέλπω ἔπαψε πιά νὰ ζῇ.
Ἐπαψε νὰ ὑπάρχῃ. Μέσα της ὅλα
σείστηκαν, γκρεμίστηκαν, χάλασαν
καὶ ρήμαξαν. Ὅλα. Κι' ἦρθε σὰν τὸ
κλαυποπούλι στὰ χαλάσματα καὶ θρο-
νιάστηκε τὸ παράπονο, ἡ διαμαρτυ-
ρία, ἡ ἀπελπισία, τὸ μῖσος. Ὑπῆρχε
λοιπὸν τόση ἀδιαντροπία, τόσοι ξε-
πεσμοί, τόση κακία σ' αὐτὸ τὸν κό-
σμο; Ὑπῆρχε. Ἐτσι ἀπαντοῦσε ἡ θλι-

βερὴ ἱστορία της...

Ὁ πατέρας της, ἀγαθὸς
ἄνθρωπος, δούλευε στὸ
μεγάλο ἐργοστάσιο. Ἐκεῖ γνώρι-
σε τὸ νέο μηχανικὸ ἀπ' τὴ Ζάκυνθο.
Ἦταν ὁμορφοκαμωμένος ὁ μηχαν-
νικός, γλυκομίλητος καὶ σπουδαῖος
στὴ δουλειά του. Δὲν εἶχε, ὅπως παι-
νευόταν κι' ὁ ἴδιος, βίτσια ὁ Γιάννης
Πετράκης. Δὲν ἔπινε, δὲ χαρτόπαιζε,
δὲ γύριζε νὰ κυτᾶξῃ γυναῖκα. Λοι-
πὸν, δὲν ἦταν ταιριαστὸς γιὰ τὴ Μέλ-
πω, τὴν ἀπλὴ παιδούλα, ὁ καλῶτατος
τοῦτος Γιάννης; Πρέπει νὰ ἦταν. Γι'
αὐτό, ὅσοι γνώριζαν καὶ τοὺς δύο, τὴ
χάρηκαν τὴν προξενειά. Γιώρτασαν
καὶ πανηγύρισαν τὸν εὐτυχισμένο
γάμο. Ὁ γαμπρὸς ὅμως, λίγες μέρες
ἔπειτ' ἀπὸ τὰ στέφανα, βιάστηκε νὰ
φύγῃ ἀπ' τὸ φιλόξενο τόπο. Ἐδειχνε
σὰν κάτι νὰ φοβᾶται, κάτι νὰ τρέμῃ
τοῦτος ὁ γαμπρός. Βρῆκε, δικαιολο-
γήθηκε στὰ πεθερικά του, ἀποδοτι-
κώτερη ἐργασία στοὺς μεγάλους μύ-
λους μακρὰ στὴν Πάτρα. Ἐτσι εἶπε
κι' ἔφυγε. Πῆρε μαζὴ του τὴ Μέλπω

**Δεῦτε τοῦ καινοῦ τῆς ἀμπέλου γεννήματος, τῆς θείας εὐφροσύνης, ἐν
τῇ εὐσήμενῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐγέρσεως, Βασιλείας τε Χριστοῦ, κοινωνήσωμεν,
ὕμνοῦντες αὐτὸν ὡς Θεὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.**

*Ελάτε νὰ μεταλάβουμε, στὴν ἐπίσημη αὐτὴ ἡμέρα τῆς Αναστάσεως, που εἶναι συ-
νάμα καὶ ἡμέρα τῆς Βασιλείας τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τὸ νέο προϊόν τῆς ἀμπέλου (ἀπὸ
τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ), που ἀποτελεῖ θεῖαν ἀπόλαυση. Καὶ ας Τον ὑμνολογοῦμε αι-
ῶνια ὡς Θεό.*

κι' ἔφυγε. Ὅμως ποῖο ἔγκλημα μπορεῖ νὰ μένη γιὰ πάντα σκεπασμένο καὶ κρυφό; Ποῖο ἔγκλημα; Κι' ἦρθε λοιπὸν ἡ θλιβερή, ἡ φρικτὴ ὥρα, ποὺ ἡ εἶδσις χτύπησε στ' αὐτιά τοῦ πεθεροῦ καὶ σηκώθηκαν οἱ τρίκες τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Ζακυθινὸς μηχανικός, λέει, ἦταν... παντρεμένος στὸν τόπο του κι' εἶχε καὶ δυὸ παιδιὰ μάλιστα...

Οἱ γονεῖς τῆς Μέλπως φρόντισαν, ὅσο μπορούσαν νὰ διορθώσουν τὸ κακό. Ἔτσι μὲ τὸν καιρὸ τῆς βρῆκαν καινούργιο σύντροφο. Ἦταν φιλήσυχος κι' ἐργατικὸς ἄνθρωπος αὐτός. Κοντά του βρῆκε τὸ στήριγμα καὶ τὴν παρηγοριά, π' ἀποζητοῦσε ἡ καρδιά τῆς Μέλπως. Ὅμως πῶς νὰ τὸ κάμης; Ἡ πληγὴ ἦταν τόσο βαθειά. Μόνον ὁ τάφος θὰ γιάτρευε ὀριστικὰ τὴ μαχαίριά. Κι' ἀκόμη - καὶ τοῦτο δὲν ἦταν καθόλου μικρὸ - ἡ Μέλπω δὲν ξανάγινε μάνα. Δὲ βάσταξε στὴν ἀγκαλιά, δὲ θήλασε ξανὰ παιδί. Κι' ἔμεινε νὰ θυμᾶται τὸ ροδαλὸ Μίλτο, τὸ χαριτω-

μένο μικρούλη, τὸν ἥμερο ποὺ μία Μεγάλῃ Πέμπτῃ κοινωνημένον, ὀλόχαρο τῆς τὸν πῆραν ἀπὸ τὴ μητρικὴ ἀγκαλιά. Ἐμεινε νὰ θυμᾶται, πῶς τὸ Πάσχα, ποὺ ἐτοιμαζόταν νὰ γιορτάσῃ, δὲν ἦρθε. Κι' ἦταν μιά πένθιμη Μεγάλῃ Βδομάδα ὅλη τῆς ἡ ζωὴ...

Ὅχι καὶ σπάνια κάθεται καταμύναχῃ ἡ θεὰ-Μέλπω κι' ἀφαιρεῖται στὴ σκέψι, τί νᾶγινε τὸ παιδί, τὸ ἓνα καὶ μονάκριβό τῆς ἀγάπης τῆς τὸ παιδί; Τί νᾶγινε; Ποτὲ κανένας δὲν ἔκαμε λόγο γιὰ τὴν τύχη τοῦ Μίλτου. Ὁ κακὸς ἄνθρωπος, ὁ ψευτοάνδρας τῆς - τᾶκουσε μὲ ἱκανοποίησι αὐτὸ - δικάστηκε. Τὸ παιδί ὅμως; Μά, δὲ χρειαζόταν καὶ φιλοσοφία, θὰ πέθανε χωρὶς ἄλλο, ἔρμο ἔτσι, χωρὶς τὴ μάνα του, μὲ τὸν πατέρα του στὴ φυλακή!

Κι' ὅμως ἡ Μέλπω ποὺ γνώρισε τὴ χαρὰ τῆς μάνας, τ' ἀποζητοῦσε τὸ παιδί τῆς. Ἀποζητοῦσε μὲ λαχτára ἓνα παιδί. Πῶς νὰ τὸκανε; Ἡ ὑπαρξίς τῆς δίψαγε, πείναγε νᾶναι μάνα, νὰ ξεκύνῃ τοὺς κρουνοὺς τῆς

Ἄρον κύκλω τοὺς ὀφθαλμούς σου, Σιών, καὶ ἴδε· ἰδοὺ γὰρ ἤκασί σοι θεοφεγγεῖς ὡς φωστῆρες ἐκ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ θαλάσσης καὶ ἑώας τά τέκνα σου, ἐν σοὶ εὐλογοῦντα Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Νέα Σιών (Εκκλησία τοῦ Χριστοῦ), ὑψωσε ὁλόγυρα τα μάτια σου καὶ παρατήρησε· ἰδοὺ λοιπόν, ἔχουν ἐλθεῖ ἀπὸ τὴ δύση καὶ τὸ βορρά καὶ τὸ νότο καὶ τὴν ἀνατολή τα τέκνα σου, ποὺ ἀκτινοβολοῦν με θεῖο φῶς, ὅπως φεγγαβολοῦν στὸν οὐρανὸ τ' ἀστέρια, καὶ αὐτὰ μέσα ἀπὸ τοὺς κόλπους σου δοξολογοῦν αἰῶνια τὸν Χριστό.

στοργής της π' ανάβρυσαν από μέσα της καὶ πήγαιναν νὰ τὴν πνίξουν. Κι' εἶπαν μὲ τὸν καινούργιο σύντροφό της λοιπὸν καὶ πῆραν νὰ προστατέψουνε τ' ὀρφανούλι γειτονόπουλο, τὴ Θυμιούλα. Κι' ἀναπαύτηκε στὴ συντροφιά τῆς ὀρφανῆς κόρης ἡ ψυχὴ τῆς θειά-Μέλπω. Τὴν ἀγάπησε μὲ πλούσια καὶ χριστιανικὴν ἀγάπη τὴ Θυμιούλα. Καὶ τώρα, π' ὁ σύντροφός της ἔφυγε ἀπὸ τοῦτο τὸν κόσμον μὲ τ' ἀτελείωτα βάσανά του κι' ἔμεινε ἡ Μέλπω μοναχὴ μὲ τὴ Θυμιούλα, τώρα ποὺ ἡ Θυμιούλα πάει νὰ κλείσῃ τὰ εἰκοσιδύο, ἡ ψυχομάνα ὅλο στέκεται καὶ συλλογιέται καὶ τὴν τρώει ἡ ἔγνοια. Πρέπει νὰ βιασθῇ ν' ἀποκαταστήσῃ τ' ὀρφανό, μὴν τύχη καὶ κλείσῃ καμμιὰ ὥρα τὰ μάτια κι' αὐτή. Νὰ τὸ ἀποκαταστήσῃ. Μιά κουβέντα εἶναι αὐτή. Μὰ τὸ δικό της τὸ πάθημα!... Ἄ, ἔχει καὶ ἡ Μέλπω, ἔχει καὶ. Πρέπει νὰ ψάξῃ πολὺ, γιὰ νὰ βρῇ τὸ γαμπρό. Πρέπει νὰ εἶναι φρόνιμος κείνος, ποὺ θὰ πάρῃ τὴ Θυμιούλα της, νὰν' ἐργατικός, γερός, οἰκονόμος, Χριστιανὸς ἄνθρωπος. Μὰ τὸν

βρίσκεις, ὅπως τὸν ζητᾷς τὸ γαμπρό, τὸν βρίσκεις αὐτὸ τὸν καιρό, σ' αὐτὸ τὸν ἄθλιο κόσμον; Χίλιες φορὲς τὴ βασάνισε καὶ τὴ βασανίζει τοῦτο τὸ πρόβλημα. Τώρα - θὰ πῆτε - ἡ κόρη ἔχει τὴν προῖκα της, θὰ πάρῃ τοῦτο τὸ σπίτι, ποὺ μπορεῖ νὰναι κάπως παλαιό, ὅμως εἶναι καλὸ καὶ σὲ κεντρικὴ θέσι. Ἐχει καμμιὰ δεκαριά στρέμματα σουλτανίνα, ὡς ἑκατὸ ρίζες ἑλνές. Ἀπὸ περιουσία ἔχει ἡ Θυμιούλα, ἀκόμη ξέρει καὶ τὰ σχετικὰ γραμματάκια της, ἔβγαλε τέσσερες τάξεις τοῦ γυμνασίου, ξέρει καὶ τὴ μοδιστρικὴ της. Γιὰ ὅλα τοῦτα δὲν τῆς ἔλειψαν καὶ οἱ προξενειές. Ὅμως ἡ θειά-Μέλπω πάντα διστάζει. Ὁ τρόμος τὴν κυνηγάει. Ἐχει εὐθύνη ἡ Μέλπω. Ἄν δὲν κάμῃ σωστὴ ἐκλογὴ, ἄν...

Τὸν τελευταῖον καιρὸ δὲν τὴν ἀφίνει σὲ χλωρὸ κλαρὶ ὁ ἀνηψιός της, ὁ λοχαγός. Εἶναι, λέει κι' ἐπιμένει, ἓνας ἐξαίρετος ἀξιωματικός τῆς ἀεροπορίας τοῦ τεχνικοῦ σώματος. Σ' αὐτὸν νὰ δώσουν τὴ Θυμιούλα.

-Ἀπὸ ποῦ εἶναι, Ὁρέστη, ὁ ἀξιω-

Πάτερ παντοκράτορ καὶ Λόγε καὶ Πνεῦμα, τρισὶν ἐνιζομένη ἐν ὑποστάσει φύσις, ὑπερούσιε καὶ ὑπέρθεε, εἰς σὲ βεβαπίσμεθα καὶ σὲ εὐλογοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὁ Αγία Τριάς, παντοδύναμη Πατέρα και Λόγε και Πνεύμα, θεία φύση ενουμένη εις Μονάδα εν Τριάδι Προσώπων, υπερτελείε κατά την ουσία και την θεότητα, στο όνομά Σου έχουμε βαπτιστεί και σε σένα προσφέρουμε αιώνια τη δοξολογία μας.

ματικός; ρώτησε τὸν ἀνηψιό.

-Ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο, τῆς ἀπάντησε.

-Ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο!... ἡ γυναίκα δάγκωσε τὰ χεῖλη.

-Οὔτε κουβέντα νὰ γίνεται, τοῦ ἀντιπεῖνει.

Μὰ νά, ποὺ ὁ ἀνηψιὸς δὲν ὑποχωρεῖ. Πῶς ἐπιμένει ὁ βλοημένος! «Τοῦτο τὸ συνοικέσιο, ὑποστηρίζει, πρέπει νὰ γίνη». Καὶ ξέρεις κάτι; -τῆς λέει ἀπὸ κοντὰ καὶ τὸ ρίχνει στὸ ἀστεῖο ὁ Ὁρέστης - ὁ φίλος μου εἶναι μιά κομπισιά μὲ τὸν ἀνηψιό σου, πολλοὶ μᾶς παίρνουν γι' ἀδέρφια.

Ἐπιμονή, πού σοῦ τὴν ἔχει ὁ Ὁρέστης! Καὶ σήμερα τῆς τὸ δήλωσε ὀρθὰ-κοφτὰ, θὰ τὸν φέρη τ' ἀπόγευμα στὸ σπῖτι τὸν ὑποψήφιο γαμπρό. Ἄς τὸν δῇ, λέει, μιά μόνο φορά ἡ θειά του κι' ἄς πῇ ἔπειτα τὸ ὄχι. Λοιπόν, ὁ ἄλλος αὐτὸς Ζακυνθνὸς θάρθη τ' ἀπόγευμα ἐπίσκεψι. Θάρθη. Ἡ καρδιά τῆς Μέλπως χτυπάει. Χτυπάει γοργά, ἡ ἔγνοια τὴν τυραγνάζει. Τὴν ἔχει πιάσει ἀγωνία. Ἀλλὰ γιατί; Γιατί; Ἄς ἔχῃ ἐμπιστοσύ-

νη καὶ στὸ Θεό. Σήμερα, ποὺ πῆγε στὴν ἐκκλησία τῆς τὸ πρῶι, πόσες φορὲς δὲν παρεκάλεσε μὲ δάκρυα τὸ Θεό τῆς, πόσες φορὲς...

-Χριστέ μου, τοῦ εἶπε, Χριστέ μου, ποὺ ἀγαπᾷς τοὺς ἀνθρώπους, λυπήσου καὶ μένα τὴν τυραγνισμένη. Χριστέ μου, πολλὰ εἶναι τὰ βάσανα τῆς δικῆς μου ζωῆς, ὅμως δὲν ἔχω παράπονο, ἁμαρτωλὴ εἶμαι καὶ μ' ἄξιζαν, ἀφοῦ ἐσύ, ποῦσαι Θεός, κρεμάστηκες σὰν κακοῦργος στὸ σταυρό... Ὅμως, σοῦ τὸ ζητάω χάρι, Χριστέ μου, προστάτεψέ μου αὐτὴν τὴν ὀρφανή, πού μοῦ τὴν ἔδωκες συντροφιά καὶ παρηγοριά στὴν ἐρημιά μου...

.....

Ἡ μικρὴ σάλα ἀστράφτει καὶ λαμποκοπάει. Τὸ κάθε τι εἶναι βαλμένο στὴ θέσι του μὲ περισσοῖα προσοχὴ καὶ χάρι. Ἐπρεπε νᾶναι προκομμένα κι ἐπιδέξια τὰ χέρια ποὺ δούλεψαν ἐδῶ μέσα. Οἱ δύο φίλοι ἀξιωματικοί, ὁ λοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ

Φωτίζου, φωτίζου, ἡ νέα Ἱερουσαλήμ· ἡ γὰρ δόξα Κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνέτειλε. Χόρευε νῦν καὶ ἀγάλλου, Σιών· σὺ δὲ, ἀγνή, τέρπου, Θεοτόκε, ἐν τῇ ἐγέρσει τοῦ τόκου σου.

Πλημύριζε με φως, νέα Ιερουσαλήμ (Εκκλησία του Χριστού), γιατί ανέτειλε σε εσένα η δόξα του Κυρίου. Χόρευε, λοιπόν, τώρα και σκίρτα από αγαλλίαση, νέα Σιών. Και συ, αγνή Μητέρα του Θεού, γέμιζε από τέρψη και χαρά για την Ανάσταση του Υιού σου.

κι' ό ύποσμηναγός, αίσθάνονται τόσων άνεσι στὴν ἀτμόσφαιρα αὐτὴ τοῦ γούστου πλάι στὶς δυὸ σεμνὲς τοῦτες γυναῖκες. Μιά μοσκοβολιὰ ἀπὸ καθαριότητα κι' εὐγένεια ψυχῆς τοὺς εὐφραίνει.

-Πῶς τὸ εἶπατε τὸνομά σας; ρώτησε σασισμένη καὶ χλωμὴ ἡ θειά-Μέλπω.

-Ἀρμπῆς, ἀποκρίθηκε ό ύποσμηναγός. Μιλτιάδης Ἀρμπῆς...

Ἡ γυναίκα κάτι ἔπαθε. Κέρωσε. Χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, ἀνοίγει τὸ στόμα καὶ τῆς φεύγει ό λόγος:

-Γιάννης Πετράκης ἡ Ἀρμπῆς...

-Ναί, ναί, ό πατέρας μου λεγόταν καὶ Πετράκης, Γιάννης Πετράκης, ὅμως ἐγὼ κράτησα τὸ Ἀρμπῆς.

Τρέμουν τῆς Μέλπως τὰ σαγόνια. Τὰ χέρια τῆς ἔχουν παγώσει.

-Ποιὸ χρόνο... Ποῦ... ποῦ γεννήθηκαν, παιδί μου;

-Μὰ δὲ σ' τὸ εἶπα, θειά, ὅτι ό κ. Ἀρμπῆς εἶναι ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο; Ἐκεῖ γεννήθηκε.

-Ὅχι, ὄχι, λάθος, κ. Στίπα, στὴ

Ζάκυνθο μόνο μεγάλωσα, γεννήθηκα στὴν Πάτρα.

-Στὴν Πάτρα!... ἀκούστηκε ὑπόκωφη ἡ φωνή. Τὴν ἔχεις τὴ μάνα σου;... Πῶς τὴ λένε τὴ μάνα σου, Μίλτο;

Ὁ ἀεροπόρος βρίσκεται σὲ δύσκολη θέσι. Ὁ λοχαγὸς στενοχωριέται μ' αὐτὰ τὰ χωριάτικα φερσίματα τῆς θειάς του. Ἀκοῦς ἐκεῖ μὲ πρώτη φορά, ποὺ τὸν εἶδε, νὰ τοῦ μιλᾷ στὸν ἐνικό, νὰ τὸν λὲν Μίλτο!

-Μὲ συγχωρεῖτε, μὲ συγχωρεῖτε, κυρία μου, εἶν' ἓνα μυστήριό. Πέθανε ἡ μακαρίτισσα καὶ δὲ μπόρεσα νὰ τὸ ἐξιχνιάσω. Τὴν ἔλεγαν Βασιλική, σὰ ἐπίσημα ὅμως χαρτιὰ τὴ βρίσκω Μελπομένη. Ἐχει γίνεῖ λάθος. Βασιλικὴ τὴν ἔλεγαν. Βασιλική...

Μὰ τί ἔπαθε ἡ θειά-Μέλπω; Τρελλάθηκε; Ὁ Ὁρέστης κι' ἡ Θυμιούλα τᾶχουν ὀλότελα χαμένα.

-Ἡ μάνα σου... ἡ μάνα σου... Γυιέ μου, μωρό μου... Μίλτο μου... Ἐλπίδα μου, χαρά μου... Ἡ μάνα σου...

Πέφτει στὴν ἀγκαλιά του, τὸν βρέ-

Ὡ θείας, ὦ φίλης, ὦ γλυκυτάτης σου φωνῆς! μεθ' ἡμῶν ἀψευδῶς γὰρ ἐπὴνγγείλω ἔσεσθαι μέχρι τερμάτων αἰῶνος, Χριστέ· ἦν οἱ πιστοὶ ἄγκυραν ἐλπίδος κατέχοντες, ἀγαλλόμεθα.

Ὡ! πόσο θεία, πόσο προσφιλὴς, πόσο γλυκύτατη ἦταν ἐκείνη ἡ φωνή Σου, Χριστέ μας! Διότι υποσχέθηκες ἀδιάφυστα (στους Αποστόλους Σου) πῶς θα εἶσαι μαζί μας μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων. Αὐτὴ τὴν υπόσχεσή Σου ὅλοι οἱ πιστοὶ τὴν κρατάμε γερά, σαν ἀγκυρα ἐλπίδας, καὶ γεμίζουμε ἀπὸ ἀγαλλίαση.

χει με δάκρυα, τὸν φιλεῖ συνέχεια.

-Τί εἶναι; τί εἶναι;... Πῶς;!!!

Πάει νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὰ χέρια της. Μὰ ποιὸς μπορεῖ ν' ἀντισταθῇ στῆς μάνας τὸ ἅγιο ξέσπασμα, στῆς στοργῆς τὰ συγκρατημένα χρόνους καὶ χρόνους, ἀσυγκράτητα τώρα κύματα;

-Ἡ μάνα σου εἶμαι γώ, εἶμαι ἡ μάνα σου...

.....

Σὰν χθὲς ἦταν ἐδῶ καὶ τόσα χρόνια, ποὺ περίμενε καὶ τότε νὰ γιορτάσῃ τὸ Πάσχα της ἡ Μέλπω. Κι' ὅμως δὲν τὸ γιῶρτασε. Τὸ δικό της Πάσχα ἀργοῦσε καὶ δὲν ἐρχόταν. Πάντα στὴ Μεγάλῃ Πέμπτῃ ἔμενε. Στὴν ἡμέρα, ποὺ ὅσο κι' ἂν ἔχῃ μιὰ ζέστα καὶ παρηγοριά, ὅμως δὲν ἔχει τὴ χαρὰ καὶ τῆς Λαμπρῆς τὸ φῶς. Μὰ νά, ποὺ ἦρθε καὶ τῆς θειά-Μέλπως τ' ὀλόχαρο Πάσχα. Ἦρθε.

Ἡ ὑπομονὴ της βραβεύθηκε. Οἱ προσευχὲς της εἰσακούσθηκαν. Μιά καὶ καλὴ βρῆκε τὸ χαμένο γυιό. Βρῆκε καὶ τὴ νύφη γιὰ τὸ Μίλτο της, νύφη, ποὺ τὴν ἐτοίμαζε μὲ πόνο καὶ στοργὴ χρόνια τώρα. Βρῆκε καὶ τὸν ἄξιο γιὰ τὴν ψυχοκόρη γαμπρό. Καὶ λοιπόν, τί τῆς λείπει; Ἀπὸ δῶ καὶ πέρα Πάσχα θάῃ καὶ Λαμπρὴ θάῃ συνέχεια ἡ θειά-Μέλπω. Πάσχα, χαρὲς καὶ νέα βλαστάρια, εὐτυχισμένα ἐγγόνια. Λοιπόν, μπορεῖ νὰ κρύψῃ, νὰ συγκρατήσῃ τὴ χαρὰ της;

-Χριστὸς Ἀνέστη, Χριστὸς Ἀνέστη, χαιρετᾷ κάθε της γνώριμο μ' ἐνθουσιασμοῦ φωνὴ κι' ὅλη γελάει. Χριστὸς Ἀνέστη, τραγουδάει πιὸ πολὺ στὴ γερασμένη της καρδιά, τὴν ξανανειωμένη πιά, τὴν ἀναστημένη....

(«Παχαλινὰ Διηγήματα», Εὐστ. Μπάσπα, ἔκδ. «Ὁ Σωτήρ», Ἀθήνα 1991)

Ὡ πάσχα τὸ μέγα καὶ ιερώτατον, Χριστέ, ὦ Σοφία καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ καὶ Δύναμις· δίδου ἡμῖν ἐκτυπώτερόν σου μετασχεῖν ἐν τῇ ἀνεσπέρῳ ἡμέρᾳ τῆς Βασιλείας σου.

Χριστέ μας, εσύ που εἶσαι τὸ μέγα καὶ ιερώτατον πασχαλινὸ σφάγιον, που εἶσαι ἡ Σοφία καὶ ὁ Λόγος καὶ ἡ Δύναμις τοῦ Θεοῦ, ἀξίωσέ μας νὰ Σε ἀπολαύσουμε κατὰ τὴν ατελεύτητὴ ἐκείνη ἡμέρα τῆς οὐράνιας Βασιλείας Σου, με τρόπο τελειότερο ἀπὸ ὅ,τι Σε ἀπολαμβάνουμε μέσα στὴ θεία Ευχαριστία.

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

ΤΟ ΘΑΥΜΑ

Μπροστά στο θαύμα ο άνθρωπος μπορεί να πάρει διαφορετικές στάσεις, ανάλογα με το βαθμό της πίστewς που διαθέτει. Όταν η πίστη του είναι αναιμική, μαζί φεύγει και η εκδήλωσή της, δηλαδή η αποδοχή του θαύματος. Όταν, όμως, η πίστη θρονιάζεται στην καρδιά, δέχεται και το θαύμα. Και αν για κάθε θαύμα ο άνθρωπος μπορεί να πάρει διαφορετικές στάσεις, αυτό συμβαίνει περισσότερο για το μέγιστο θαύμα που γιορτάζουμε τις μέρες αυτές, την Ανάσταση του Κυρίου.

Ο σύγχρονος κόσμος έχει κατασκευάσει τα δικά του «θαύματα». Οικοδομεί μεγαθήρια, υπερπολυτελή κρουαζιερόπλοια, στέλνει διαστημόπλοια και πυραύλους έξω από τη γη και κατορθώνει τεχνολογικά θαύματα. Και για όλα αυτά καυχάται και συνάμα κλειδώνει τα παράθυρα και τους φεγγίτες της ψυχής του απ' όπου η πίστη θα εφώτιζε το εσωτερικό του. Και στο θαύμα όλα τα ανοίγματα του σπιτιού του είναι κλειστά. Το θαύμα της Ανάστασης μέσα στη σοφία του δεν του χρειάζεται.

Υπάρχουν, παρά ταύτα, και σήμερα ψυχές που αφήνουν να ξαναζητήσει μέσα τους η πίστη, έκφραση της οποίας είναι η αποδοχή του θαύματος της Αναστάσεως. Υπέροχη η ομο-

λογία τους: «Ανέστη ο Κύριος!» «Ο Κύριός μου και ο Θεός μου!». Πίστη στην Ανάσταση του Υιού του Θεού σημαίνει ανύψωση του αναστημένου ανθρώπου. Μόνον ο σύνδεσμος με τον Αναστάντα Κύριο δημιουργεί αναστημένους ανθρώπους.

ΠΑΣΧΑΛΙΝΕΣ ΕΞΟΡΜΗΣΕΙΣ

Δεν πρόκειται, βέβαια, για εκείνους που παρεπιδημούν σε κάποια πόλη και με την γιορτή της Αναστάσεως επανέρχονται στη γενέτειρά τους για να γιορτάσουν με τους δικούς τους το Πάσχα. Όλοι αυτοί είναι αξιέπαινοι. Πρόκειται για εκείνους που κάνουν το εντελώς αντίθετο. Που εγκαταλείπουν το σπίτι τους και τρέχουν ασθμαίνοντας προς διάφορες κατευθύνσεις, δημιουργώντας συνωστισμό εκατοντάδων χιλιάδων ατόμων στα διάφορα μεταφορικά μέσα. Πολλοί από αυτούς ταλαιπωρούνται στα ταξίδια και αποκάμουν κατά την επιστροφή τους. Ζουν μέσα σε κλίμα εκνευρισμού και ερεθιστικότητας. Και έτσι, ούτε την εξοχή απολαμβάνουν, ούτε την ιερότητα της Μεγάλης Γιορτής αισθάνονται. Η προσαρμογή τους λείπει στο ξένο μέρος που βρέθηκαν. Τους λείπει και η απαραίτητη ηρεμία.

Κι ενώ χτυπάνε χαρμόσυνα οι καμπάνες και καλούν τους πιστούς στην

Εκκλησία να πανηγυρίσουν την Ανάσταση του Κυρίου και να υψωθούν πνευματικά και να παραμερίσουν τις βιοτικές μέριμνες, αυτές τις πνευματικές ανατάσεις δεν τις δοκιμάζουν οι δραπέτες της πασχαλινής περιόδου.

Και το συμπέρασμα είναι ότι τέτοιες εξορμήσεις απομακρύνουν από τη θαλπωρή του σπιτιού, χωρίζουν ακόμη βαθύτερα τα μέλη της οικογένειας και βεβηλώνουν τις μεγάλες γιορτές. Ξεκόβουν τον άνθρωπο από τον Θεό και γεμίζουν την ψυχή με κόπωση. Καλύτερα να λείπουν.

«ΑΔΙΑΒΑΣΤΟΙ» ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΓΟΝΕΙΣ

Την Τρίτη 7 Φεβρουαρίου, η Ελλάδα μαζί με πολλές άλλες χώρες συμμετείχε στην «Παγκόσμια Ημέρα Ασφαλούς Διαδικτύου». Η εκδήλωση αυτή έδωσε αφορμή για τη δημοσιοποίηση ερευνών με θέμα τη χρήση του Διαδικτύου από τα σημερινά παιδιά και τους εφήβους (βλ. εφ. «Η Καθημερινή», 4.3.12).

Πόσοι άραγε γονείς γνωρίζουν το «είδος» της χρήσης του Ιντερνέτ που κάνει το παιδί τους; Ποιοι οι έφηβοι που «εθίζονται» περισσότερο στο Ιντερνέτ και για ποια αιτία; Και, ακόμη, τι ρόλο παίζει το facebook στη ζωή τους; Από την έρευνα του Πανευρωπαϊκού Δικτύου αποκαλύπτεται ότι μόνο το 6% των Ελλήνων γο-

νέων δείχνουν να γνωρίζουν ότι τα παιδιά τους έχουν δει επιβλαβές γι' αυτά περιεχόμενο. Ενώ το ποσοστό των παιδιών που παραδέχεται πως έχει ενοχληθεί ή νιώσει άσχημα για κάτι που είδε στο Διαδίκτυο αγγίζει το 10%. Όσο για το κατά πόσο πιστεύουν οι γονείς ότι τα παιδιά τους έχουν υποστεί διαδικτυακή παρενόχληση (bulling) η Ελλάδα έχει από τα υψηλότερα ποσοστά άγνοιας (79%!).

Πρόσφατη έρευνα της ΜΕΥ (Μονάδας Εφηβικής Υγείας) σε εφήβους 15-16 ετών έδειξε τόσο το ποσοστό της οριακής χρήσης του Διαδικτύου, όσο και το ποσοστό της υπερβολικής χρήσης, να έχει αυξηθεί. Και ενώ πριν από 4 χρόνια τ' αγόρια χρησιμοποιούσαν περισσότερο από τα κορίτσια το Διαδίκτυο και τα ηλεκτρονικά παιχνίδια, τώρα υπάρχει ισότητα στα δύο φύλα με τη βασικότερη απία που μπορεί να οδηγήσει στην εξάρτηση από τα δίκτυα κοινωνικής δικτύωσης. Αναμφιβόλως, προς τους Γονείς αρμόζει το παράγγελμα: «Φύλακες, γρηγορείτε» (βλ. εφ. «Η Καθημερινή», 4.3.12).

ΑΦΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

«Ποια διάσωση της ελληνικότητας να γιορτάσουν σε εθνικές επετείους τα κόμματα που μεθοδικά και προμελετημένα αφελλήνισαν τον λαό επί

τριάντα οχτώ ολόκληρα χρόνια; Βίαια και αυθαίρετα, ερήμην του λαού, έσπασαν τη συνέχεια δύο χιλιάδων χρόνων ελληνικής γραφής, επιβάλλοντας το μονοτονικό σύστημα, κατάργησαν ή ακρήστευσαν ετοιθετικά τη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών στα σχολεία. Και μόνο με τα δύο αυτά εν ψυχρώ εγκλήματα απέκοψαν τον Έλληνα από την ενιαία γλωσσική του παράδοση, κάτι που δεν είχαν κατορθώσει ούτε τα τετρακόσια χρόνια της σκλαβιάς στους Τούρκους, ούτε το ξερίζωμα από πανάρχαιες κοιτίδες του Μικρασιατικού, Ποντια-

κού και της Ανατολικής Ρωμυλίας Ελληνισμού.

Σήμερα ο πληθυσμός της Ελλάδας, ο κάτω των σαράντα ετών, δεν καταλαβαίνει να διαβάσει ούτε καν τον Ροΐδη ή τον Παπαδιαμάντη, και η απτική διάλεκτος ή η ποίηση της εκκλησιαστικής λατρείας τού είναι ξένη γλώσσα. Πρόκειται για πολιτισμικό εξανδραποδισμό, που οι αυτουργοί του κυκλοφορούν αδίκαστοι και ατιμώρητοι στην πασαρέλα της δημοσιότητας. Και ζητάνε την ψήφο μας». (Χρ. Γιανναράς)

(συνέχεια από τη σελ. 131)

αφυπνίζει συνειδήσεις και προετοιμάζει το έδαφος για επανάσταση. Δεν μένει όμως σε αυτό. Ο διπλωμάτης στο ελληνικό προξενείο του Μοναστηρίου, ο Ίων Δραγούμης, της αναθέτει αποστολές. Η Βελίκα γίνεται ο σύνδεσμος ανάμεσα στο προξενείο στο Μοναστήρι, τον μητροπολίτη Καστοριάς και τον πρόξενο στη Θεσσαλονίκη. Μεταφέρει έγγραφα, νομίματα, ενώ ταυτόχρονα παραφυλάει, κρυφακούει και ό,τι ακούσει από τους Τούρκους ή τους Βουλγάρους το μεταφέρει στους Έλληνες. Ούτε στιγμή δεν νοιάζεται για την υπόληψή της. Μεταμφιεσμένη σε τρελή Βουλγάρα γίνεται «το μάτι και το αυτί» του Αγώνα.

Το τέλος της προδιαγεγραμμένο. Κάποτε οι Βούλγαροι την εντοπίζουν και τη βασανίζουν σκληρά. Χωρίς να καταφέρουν να της αποσπάσουν καμία πληροφορία, τη σκοτώνουν. Και εκείνη, παίρνοντας όλα τα μυστικά μαζί της, συγκα-

ταλέγεται πλέον στη χορεία των ηρώων και μαρτύρων που θυσιάστηκαν για την πατρίδα.

Η Βελίκα Τράικου δεν ήταν η μόνη. Η Λίλη Βλάχου, η Αικατερίνα Χατζηγεωργίου, η Αγγελική Φιλιππίδου, η Σουλτάνα Κανδηλιάρη... Ο κατάλογος είναι μακρύς, οι θυσίες πολλές, όμως έτσι δίνονται οι μεγάλες μάχες, με αίμα.

Μικρός φόρος τιμής και χρέους από εμάς προς όλους αυτούς τους ήρωες είναι οι εκδηλώσεις μνήμης. Η γνώση της Ιστορίας μας και της αλήθειας ίσως μας βοηθήσει και σήμερα να ξυπνήσουμε και να αναλογιστούμε τα δίκαια της φυλής μας. Όπως οι Μακεδονομάχοι μάς δίδαξαν, «πρέπει πρώτα να νικήσεις τον φόβο. Να νιώσεις ότι εξαρτάται και από σένα, όσο μικρός και αν είσαι, η τιμή, η αξιοπρέπεια και η ελευθερία της πατρίδας σου».

Μυροφόρες

Γλυκοχαράζει! Απ' την ανατολή
παράξενες προβαίνουν οπτασίες
-μισόσβηστες, θαμπές φωτοχυσίες-
πανώρια προμηνώντας μιαν αυγή.

Ξυπνάει η Πλάση αργά, νωχελικά
και το σκοτάδι γίνεται πιο ανάριο.
Σ' ένα ουρανό ασυγγένφιαστο, καθάριο,
τ' άστρα αχνοσβηούν δειλά, τρεμουλιαστά...

Και κείνες πορευόνταν σιωπηλές,
του Δάσκαλου θλιμμένες μυροφόρες
-τρεις ήταν πονεμένες μαυροφόρες-
αχνές στο μισοσκόταδο μορφές.

Το μονοπάτι πήραν το στενό
ανάμεσα από σκίνα και μυρτούλες
-αλυγαριές, θυμάρια και δαφνούλες-
τραβώντας για του Τάφου το βουνό...

Θλίψη η θολή τους στάλαζε ματιά
κι ο πόνος τούς εσπάραζε τα στήθια.
Πέθανε Κείνος που ήταν Φως κι Αλήθεια
κι η ελπίδα εσβέστη απ' τη φτωγή καρδιά.

Φτάσαν! Το βλέμμα υψώνουν το θολό
τον τάφο ν' αντικρύσουνε. Πνιγμένη
βγάζουν κραυγή – η Ταφόπετρα ριγμένη
και τ' άχραντό Του μνήμα είν' ανοιχτό.

Άγγελος πάλλευκος, πανώριος, τις θωρεί
στον μνήματος την πόρτα καθισμένος.
Με τ' αγιοφώς ολόκληρος λουσμένος,
γλυκά χαμογελάει σαν τους μιλεί.

«Τον Σταυρωμένο θέλετε Χριστό;
Δεν είν' εδώ. Εγέρθηκε! Αναστήθη!»
Θε μου! Τι κοχλασμός χαράς στα στήθη!
Τι έκσταση στο βλέμμα το θαμπό!

Τόση χαρά μαζί και τόσο φως!
Θαμπώνονται. Τα μάτια τους σφαλάνε
κι ως πάλι ανοιούν, άγγελος, λάμψη, πάνε!
Ο Τάφος μένει μόνον ο ανοιχτός.

Παίρνουν ξανά τ' ωριόπλουμο στρατί.
Άνθη, πουλιά, γλυκά τις χαιρετάνε.
Τ' αχνά τους χείλη – Ανέστη! τραγουδάνε,
κι ολούθε η πλάση – Ανέστη! – αχολοεί.

Αγλίκη Σερατηή

εκπαιδευτήρια (ΣΤΟΝ ΙΣΘΜΟ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ)
«ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ»

(Γυμνάσιο - Λύκειο)

www.apostolospavlos.gr

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Κατασκηνωτικά Σεμινάρια "Κοινωνικής Προσπάθειας"

Φέτος οι κατασκηνωτικές περιόδους ορίστηκαν ως εξής:

- 22/6 -3/7 για παιδιά α' σχολικής ηλικίας & μέχρι Δ' δημ.
- 4/7 -16/7 για αγόρια 11-15 ετών
- 18/7-30/7 για κορίτσια 11-15 ετών

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Οι εγγραφές μαθητών για το Σχολ. Έτος 2012 - 13 έχουν αρχίσει.

Φέτος με οδηγό τις περσινές προτιμήσεις των Γονέων,

προβλέπεται ότι για τη νέα Σχολική Χρονιά

θα υπάρξει πληρότητα μαθητών στα Εκπαιδευτήριά μας.

Οι ενδιαφερόμενοι Γονείς πρέπει εγκαίρως να προσέλθουν

για την εγγραφή των παιδιών τους.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Από τη νέα σχολική χρονιά 2012-13 θα λειτουργεί η "Στέγη Μαθητικού Ομίλου" ξέχωρα για μαθητές και μαθήτριες. θα δέχεται για διαμονή και φιλοξενία περιορισμένο αριθμό μαθητών, σύμφωνα με τον Κανονισμό της. Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να υποβάλουν έγκαιρα σχετική αίτηση στη Διεύθυνση του Σχολείου.

τηλ.: 27410 - 29663 , Κιν: 6932 659820

fax: 27410 - 75727, e-mail: grammateia@apostolospavlos.gr